Uredništvo in upravništvo Glasila je v Chicagi, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina za Zdr. Države in Canado je $1.00, za inozemstvo $1.50.

GLASILO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izhaja vsaki teden v petek. — Cirkulacija je dosegla nad osem tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Državah, Canadi in stari domovini.

Cene za oglase po pogodbi. Enostopna 10 point vrsta 8 centov.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR V. CHICAGO, ILL., 27. SEPTEMBRA (SEPTEMBER) 1912. ŠTEV.—NUMBER 36.

Baltazar Glažer.

Naša podporna organizacija je zopet izgubila brata, zvestega člana in dobrega agitatorja.

Jekleni zakon današnjega družabnega reda dan za dnem izpodjeda našim bratom zdravje, da padajo v najkrepkejši moški dobi v prerani grob.

Brat Baltazar Glažer je bil izvanredno nadarjen. Obiskaval je trirazredno šolo v Škalah na Spodnjem Štajerskem. Tekom sedem letnega šolskega obiska ni zamudil niti enega dneva. Med vsemi tedanjimi učenci je bil edini, ki je poleg slovenskega jezika prestal tudi izpit za nemški jezik. Tedanji učitelj Martin Matekovič in katehet, rajni znani slovenski pesnik Anton Aškerc, spoznavši njegovo izvanredno nadarjenost, sta pritiskala nanj, da naj gre na srednjo šolo, češ, da bi ona dva plačevala zanj. Baltazar Glažer je bil poleg tudi rahločutna duša, kateremu je bila vsaka milosrdnost vsiljiva, ne oziraje, s katere strani je prihajala.

Leta 1905 je začel delati v velenjskem rudniku, ki je oddaljen le deset minut hoda od njegovega doma. Leta 1907 je odpotoval na Vestfalsko, kjer je delal dve leti v rudniku. Z Vestfaslkega se je vrnil domov; ker pa mu ni ugajalo poljedelstvo, se je po enoletnem bivanju na svojem domu podal v Ameriko v mesecu juniju 1910.

Baltazar Glažer je mnogo čital. Prečital je boljša dela slovenskih in nemških pisateljev, preštudiral je biblijo, mnogo spisov in knjig, ki so izšle izpod peresa sociologov in socialističnih pisateljev. Iz knjig in časnikov je zabeležil vsako važno točko. Vse njegovo življenje ni bilo druzega kot delo in zopet delo. Po težkem in napornem ročnem dnevnem delu je svoj prosti čas porabil za duševno delo, za svojo izobrazbo. Imel je posebno dober spomin. Kar je čital v naglici, je obdržal v spominu in se po mesecih, celo letih spomnil, kar je čital.

Tako padajo najboljši in plemeniti med nami v prerani grob, ko smo pričakovali od njih največ dela za dobro vseh. Njih šibko telo je bilo prešibko in preslabotno, da bi preneslo brezmejno izkoriščanje njih delavne sile, ki se neizprosno vrši po zakonu kapitalizma, ki nakopičuje delavské mrliče enega vrh druzega v grozno in strašno piramido kot spomenik kapitalizma.

Brat Baltažar Glažer je mrtev, njegov duh in ideje, one vzvišene ideje, ki vodijo vse človeštvo po poti napredka in razvoja iz zmot in teme do svobode, bratstva in enakosti, pa živijo med nami, vodeč nas kot zvezda vodnica do končne zmage naših ciljev in idej.

Rajnemu bratu blag spomin!

Žrtve vojne.

Vojne Napoleona	7,000.000
Vojna leta 1812	50.000
Mehikanska vojna	50.000
Krimska vojna 1858	785.000
Vojna neodvisnosti v Italiji 1848—49—59—61—70	100.000
Državljanska vojna Zdr. držav	1,000.000
Rusko Avstrijska vojna 1866	45.000
Francosko Pruska vojna 1870	225.000
Rusko Turška vojna 1877	250.000
Vojna z Zulu 1879	40.000
Kitajsko Japonska vojna 1894	15.000
Burska vojna 1899	30.000
Španско Ameriška vojna	6.000
Vojna na Filipinih	500.000
Skupaj v 19 stoletju	10,096.000
Rusko Japonska vojna	439.000
Italijansko turška vojna	????
Skupaj	10.535.000

* **Stavka rudarjev** v Kanawha, W. V. še vedno traja. Keature delodajalcev — pinkertonci še izvršujejo najhujši teorizem nad rudarji.

Živila vojna!

Marsikateri italijanski delavec, ki težko dela v Ameriki za vsakdanji kruh, se v svoji nevednosti navdušuje za italijansko turško vojno. Navdušuje se ob člankih, polnih patriotičnih fraz, ki jih priobčujejo kapitalistični časniki, v katerih hvalijo junaštvo dvomljive vrste posameznikov ali skupin v kričečih barvah.

S takimi spisi in članki navdušujejo mlade ljudi za klanje, požig in opustošenje. V takih člankih najdemo besede: naša domovina je bogata in močna, sovražnik pa slaboten in siromašen. Zmaga je na naši strani, na sovražnikovi poraz.

Isti časniki zamolčijo, da so se podražila najnujnejša živila za petdeset odstotkov, da se mladi očetje - rezervisti vračajo domov pohabljeni brez rok in nog, in osivele matere zastonj pričakujejo, da bi se vrnili sinovi, ker jih je zadela kroglja iz puške sovražnika in jim ugasnila luč življenja.

"Vojna je pekel", je dejal ameriški general Sreman. Povedal je resnico! Vojaki v vojni podivjajo, podobni so divjim zverem, ker je v njih prsih umrl vsak najmanjši človeški čut. Marsikdo, predno je odšel na vojno, ni mogel zaklati niti kokoši. V bitki je pa moril njemu neznane ljudi, ki mu niso nikdar storili kaj žalega, od blizo in daleč. Pred vojno ni mogel storiti nič žalega nobeni živalici. V bitki se je radoval, ako je dozdevnemu sovražniku zasadil bajonet v prsi, da mu je kri poškropila njegovo lice, ali ga udaril s kopitom puške po glavi, da so vreli možgani iz nje. Sploh se je obnašal kot gladna in krvoločna zver.

Vojna je težko breme za zmagovalca in premaganega. Obema naloži težko davčno breme. Povišani davki, mesto da bi se porabili za ljudsko izobrazbo, gredo v žrelo dobavateljev, ki preskrbujejo armado z vojnimi potrebščinami. Vojna ne koristi ljudstvu, marveč služi kapitalističnim interesom. Kapitalistom močne vojaške države se cedijo sline po naravnih zakladih vojaško šibkejše države, ali pa pridejo s kapitalisti druge države navskriž, ker se ne morejo sporazumeti, kateri kapitalisti smejo opleniti domačine po kapitalističnih načelih. Tako se rodi prvi spor, kateremu sledijo nadaljni, dokler končno ne pride do vojne, ako v državi ni ljudstvo toliko zavedno, da z glasnim protestom zabrani občno klanje. To slednje se dandanes zvrši še redkokrat, ker ljudstvo rajše sledi sirenskemu klicu kapitalističnega časopisja, ki se glasi: "Domovina je v nevarnosti! Gre za domovino! Ljudstvo, mirno ljudstvo, ki ni mislilo na prelivanje krvi, sledeč temu omamljivemu in neresničnemu klicu, hiti pod zastave in gre umirat za kapitaliste na bojne poljane.

Živela vojna, kričijo napačnega patriotizma pijani ljudje in kapitalisti. Doli z vojno, pravijo učenjaki in pametni ljudje.

Draginja.

Vobče prihajajo poročila, da je letos letina dobra. Vzlic temu pa niso padle cene za živila. Čitali smo, da je bil krompir, ki igra danes že tudi veliko ulogo pri prehranitvi ameriškega ljudstva, po 25 c bušelj na trgu, ako se ga je kupilo na trgu. Na drobno so morali pa konzumenti plačevati zanj po 80 c bušelj ali pa še več. Poročila prihajajo, da so farmerji ponekod prisiljeni prodajati krompir pod 25 c bušelj. Tudi drugi pridelek se je obnesel in farmarji so prisiljeni prodajati skoraj vse poljske pridelke trustu za sramotno nizko ceno. Vsled dobre letine je tudi dosti krme za živino. Pri zadostni in obilni krmi prihaja le dobro rejena živina na trg. Dasi prihaja lepo rejena živina in v večjem številu na trg kot prejšna leta, vendar ne pade cena za meso. Mesarski kralji, ki kontrolirajo vso mesno industrijo v Zdr. državah, so vprav sedaj podražili meso raznih vrst. Mesto znižanih cen smo dobili povišane cene. Vse shrambe bodo letos polne do vrha, nas — konzumente bo pa tepla draginja kot do sedaj.

Seveda bi morala vlada v prvi vrsti v sporazumu s kongresom kaj storiti proti draginji. Vlada in poslanci v kongresu, pa tudi v drugih zakonodajnih zbornicah, bi morali nekaj zvršiti, da bi trustjanom s pomočjo zakonodaje preprečili poljubno podraževati najpotrebnejši ljudski živež in obsojati delavsko ljudstvo na počasno smrt lakote. Ampak naša vlada in poslanci ne bodo storili nič, ne brigajo se za naraščajočo draginjo in ž njo združeno revščino, ker niso zastopniki delavstva, marveč so zagovorniki in zastopniki kapitalizma.

Isto velja tudi za občine. Občina, ki se briga za dobrobit svojih prebivalcev, bi morala preskrbovati svoje prebivalstvo z živili. Izključila bi lahko pri celi vrsti živil prekupce in trustovce. Občina bi lahko posredovala za direkten blagovni promet med prebivalci in farmarskimi zadrugami ali farmarsko unijo, ki prodajajo blago svojih članov. Prekupci in trustjani so popolnoma nepotrebni ljudje v človeški družbi, ki ne zvršujejo nobenega dela, ki bi koristilo ljudem.

Mesto Shenectady, N. Y., ki ima socialistično upravo, je dokazalo z delom, da to gre, ako je to volja občinske uprave. Kar je mestna občina izvršila z ledom, lahko izvrši tudi z drugim za ljudsko neobhodno potrebnim živežem. Kar velja za velika mesta, se lahko uresniči tudi v manjših mestih. Vsaka občina lahko oskrbuje svoje prebivalstvo s celo vrsto različnega živeža.

Oskrbi prebivalstva z živežem potom občine bo treba v prihodnje posvetiti več paznosti. Do sedaj je bilo splošno mnenje, da je vseeno, kdo sedi v občinskem zastopu. V bodoče pa ne sme ostati tako, ako nočemo, da prekupci in trustovci še nadalje kaznujejo delavstvo s postom, kedar se jim zljubi.

Tudi iz občinskih zastopov bo treba pristaše kapitalističnih strank, ki niso nič druzega kot agenti kapitalizma, postaviti pod kap, mesto njih pa poslati v občinske zastope prave ljudske zastopnike, katerim je blagor občinarjev pri srcu.

Napoleon na Ruskem.

24. junija 1812 je prekoračil Napoleon z "veliko armado", ki je štela 450.000 mož, reko Njemen in stal na ruski zemlji. Rusi so se ogibali v očigled taki premoči vojne na prostem bojnem polju, ter so se umikali vedno bolj v notranjost dežele in so spretno zavlačevali vojno do pričetka zime. Ali dvakrat jih je le Napoleon prisilil, da so se ruski vojaki spoprijeli s francoskimi: 17. avgusta pri Smolensku in 7. septembra pri Borodinu ob Moskvi. Tukaj so razpolagali Francozi s stotisoč mož infanterije in 28 tisoč mož kavalerije. Rusi pa so imeli stoštirinajst tisoč mož infanterije in kavalerije in približno stotisoč kmetov in prostovoljcev. Bitka je bila nad vse krvava. Francozi so izgubili 30.000 mož, Rusi 45.000 .Ruski poveljnik Kutozov se je moral umakniti, ali vzlic temu se ne more govoriti o Napoleonovi zmagi. Napoleon je dosegel edino to, da so se mu odprla vrata v Moskvo. Čez teden dni, 14. septembra, so prišli Francozi v Moskvo. Napoleon je nameraval v Moskvi prezimiti in na spomlad zadati ruski državi smrtni udarec. Ali prišlo je drugače. Napoleonov pohod se je končal žalostno. 15. septembra je pričela goreti starodavna Moskva, ko je Napoleon pričel preskrbovati živež za prezimljenje in je gorela do 19 .septembra. Čez mesec dni, 19. oktobra, se je moral Napoleon odločiti, da nastopi pot v domovino. Njegova armada je štela le še 100.000 mož. Brez reda, bedna, izstradana se je vračala "velika armada". Na kmečkih saneh je hitel Napoleon do Vilne čez Varšavo in Draždane v Pariz, kamor je dospel 19. decembra.

Ameriške vesti.

* **V Utah** stavka 4000 rudarjev .Stavkujoči rudarji zahtevajo priznanje unije in zvišanje plače. Glavno središče štrajkarjev je sedaj v Binghamu. Ako delodajalci ne ugodijo zahtevam štrajkarjem, tedaj bodo zastavkali kmalu v Magni in Garfieldu. V tem slučaju se bo število štrajkarjev pomnožilo še za štiri tisoč delavcev, ki delajo v železnicah in topilnicah.

* **Ameriško delavstvo,** organizirano v unijah protestira vsepovsod, da bi Zdr. države zasedle Mehiko. Ostro resolucijo je sprejelo strokovno organizirano delavstvo v San Franciscu, v kateri obsoja vmešavanje vlade v zadeve mehikanskega ljudstva, ki se bori za odpravi pionaže.

* **Ameriški poslanec** v Mehiki je hudo razžalil oficielno Mehiko. Zagrozil je, da se bodo izkrcali ameriški pomorščaki v Tampicu, ako ne izpuste iz ječe Američana. Nicholasona. Mehikanska vlada se je uklonila grožnji in je izpustila Američana.

Vsled tega dogodka je položaj zelo resen, ki spričuje, kako radi bi nekateri krogi zapletli Zdr. države v vojno z Mehiko.

* **Plemenito junaštvo.** V Gary. Ind. je iskra, ki je odletela od motorcikla zapalila obleko gdč. Ethel Smithove. Nakrat je bila vsa obleka, v plamenu in nesrečno dekle je dobilo tako nevarne opekline, da so zdravniki izjavili, da mora umreti, ako ne ponudijo drugi ljudje svoje kože, s katero bi zakrpali in pokrili njene rane. Zglasile so se bolniške strežnice, ki so ponudile svojo kožo. Ali mali izrezki kože so tvorili le 40 odstotkov, ki je bila potrebna za operacijo. Treba je bilo še 60 odstotkov kože, da se dekletu reši življenje. V tem kritičnem trenotku se je oglasil pohabljen deček in prodajalec časnikov Viljem Rugh in ponudil je, da naj mu odrežejo pohabljeno nogo, kožo z noge pa porabijo za rešitev nesrečnega dekleta. Zdravniki so ga opozorili, da je operacija zanj smrtnonevarna in da lahko pri operaciji umre. Na ta opomin je pa deček odgovoril: "Od treh let pa do danes mi ni služila noga. Vzemite jo, ker jo ne potrebujem. Bolje je, da umrem jaz, kakor mlado dekle. Fakt, da jo nisem videl še nikdar v svojem življenju, je v tem slučaju brezpomemben."

* **Dr. Mc Craig,** predsednik "Narodne krščanske zveze" v Philadelphiji je izjavil, da po 150 letih ne bo rojen noben otrok, ako se bo krčilo število porodov, kot se znižuje dandanes.

* **Zagovorniki** voditeljev štrajka v Lawrence, Mass., Ettorja in Giovanittija so zahtevali pred sodnikom Jakobom S. Fiskom, da se jim uroči podrobna obtožnica, da bodo vedeli, zakaj sta klienta zaprta in katerega zločina sta obtožena. Državni tožitelj je ugovarjal ti zahtevi. Obravnava prične prihodnji pondeljek.

* **Uradno poročilo** iz Washingtona nam pojasnuje, koliko so se podražile življenske potrebščine tekom zadnjih let.

Od leta 1890 do 1912 je šla cena povprečno kviško za 40 odstotkov, mesa pa za 65 odstotkov. Po letu 1911 se je pa zopet vse podražilo. In sicer meso za 13, slanina za 11.3, perotnina za 3.8, pšenična moka za 10.7, koruzna moka za 12.7, jajca 11.8, krompir za 7.6, maslo za 15, sladkor za 5, mleko za 2.4 odstotkov itd.

* **Pred civilno komisijo** v Chicagi je pričela preiskava in obravnava proti policiji radi dveh zločincev, ki sta okradla in oropala "Canadian bank". Bila sta prijeta, policajski lajtenant Burns jima je pa dovolil, da sta otresla prah čikaških ulic s svojih čevljev in se poslovila od Chicage, ne da bi povedala, kam sta odšla.

Ta škandal smrdi do neba. Roparje in tatove izpuščajo, majhne dečke, ki prodajajo unijske časnike in nočejo postati stavkokazi, pa zapirajo v ječe. Vse to se pa vrši, ker smo pred zakonom baje vsi enaki.

* **V državah** New York, New Jersey in Conecticut sa zastavkali izdelovalci glasovirjev. Na štrajku je nad 10 tisoč delavcev. Unijski odborniki izjavljajo, da bo štrajk po kratki dobi končal z zmago delavcev.

* **V Beloitu,** Wis. je nevihta ujela gospo H. Holverson na ulici. Nakrat je zabliskalo in strela je udarila v dežnik in napravila okoli palice luknjo. Holversonova je omedlela, ni pa zadobila drugih poškodb.

* **S prvim oktobrom** bo pričela obravnava proti 54. unijskim odbornikom v Indianapolisu, ki so kršili zvezni zakon za prevoz razstrelivnih snovi.

* **V New Yorku** si zdaj belijo glave, kako bi očistili okuženo policijo. Preiskovalni komitej občinskih svetovalcev je dognal, da ima 12 odstotkov njujorške policije, odkar je komisar Waldo na krmilu, za seboj zločinsko karijero. Buckner, glavni inkvizitor ima dokaze, da je obstal krožek sleparjev, ki je preskrboval zločince z napačnimi rojstnimi listinami, da so dobili policajsko službo.

* **V Bostonu, Mass.** so aretirali Viljema H. Riceja bogatega lastnika kamnolomov v East Miltonu, ker je osumljen, da je sodeloval v sporazumu s kapitalističnimi zarotniki, ki so vtihotapili v Lawrence, Mass. dinamit, da bi osumili štrajkujoče tekstilne delavce kot nevarne dinamitarde.

Odlomki iz zgodovine Zdr držav.

Po raznih virih sestavil J. Z.

V naselbini je nastal mir. V Evropi so nastale homatije, radi tega niso imeli časa na Angleškem, da bi se vmešavali v zadeve naselbine. Virginjcem so dovolili, da so se vladali po lastni volji. Zbornica meščanov je imela celo pravico izvoliti svojega governerja. Tem potom so izvolili tri governerje. Kar je bilo prvotno le privilegija, je postalo pravica. V specielni zjavi je zbornica proglasila, da ima pravico voliti governerja, in da ta pravica ostane neovrgljiva.

Leta 1660, ob času, ko je podal ostavko Richard Cromwell, je umrl Samuel Matthews, zadnji med tremi izvoljenimi governerji. Zbornica je pričela takoj zborovati in je proglasila, da je najvišja oblast v naselbini, dokler ne pride delegat britske vlade s pooblastilom. Po tej izjavi je zbornica izvolila governerjem Viljem Berkeleya, ki je priznal pravico zbornice, ki ga je postavila na to mesto. V istem zasedanju so razpravljali o priznanju Karela II. angleškim kraljem, končno so pa zaključili, da je boljše počakati na nadaljni razvoj na Angleškem, predno se sprejme definitiven sklep. Za tedaj so zaključili najboljše, ako ostanejo zvesti parlamentu. Večina je bila naklonjena monarhiji, ali pamet jim je narekovala, da je boljše, ako ostane, kakor je.

V maju 1660 je Karel II .postal angleški kralj. Kakor hitro se je zvedelo za ta dogodek v Virginiji, je governer Berkely, pozabivši svojo autoriteto, razpisal nove volitve za zbornico v imenu kralja. Prijatelji monarhije so z veseljem pozdravljali to samovoljno odredbo. Izpodrinili so prijatelje svobode in napredka, izprazena mesta so pa nadomestili s privrženci kralja. Pričakovali so, da bo sprememba mnogo koristila naselbini. Vse je bilo razburjeno in je nestrpno pričakovalo nadaljnih dogodkov. Virginjci so kmalu spoznali, da so zamenjali republikanskega samodržca z dobrimi načeli za monarhističnega tirana s slabimi lastnostmi in načeli. Karel II .je bil najslabejši vladar moderne dobe in ljudstvo v Virginiji je imelo umestne vzroke, da ga je sovražilo. Otežkočil jim je trgovino s posebno ostrim odredbami. Uvažati in izvažati se je smelo blago le z angleškimi ladjami. Trgovina je bila obdačena z visokimi davki v korist angleške vlade, tobak, glavni pridelek naselbine pa niso smeli prodajati drugod kot na Angleškem. Ta odredba je dala angleškim trgovcem monopol za trgovino s tobakom, da so kupovali in prodajali tobak po poljubni ceni. Naseliniki so se pritoževali zoper to odredbo. Ali sebični kralj ni imel za pritožbe druzega kot porogljivo posmehovanje, radi tega so vladni organi pazili z brezobzirno strogostjo, da so se trgovske določbe izpolnjevale do pičice.

Karel II. je smatral britsko kraljestvo za osebno lastnino, katero lahko izkorišča zase in svoje dvornike. Lenim in po vživanju hrepenčim dvorjanom je dal večja zemljišča v Virgniji. Kralj se je brigal, da so naseliniki orali celino in spremenili divjino v cvetoče vrte in rodovitno polje. Naseliniki, kar niso mogli razumeti, da se kralj upa vzeti jim farme, katere so obdelovali že četrt stoletja in obdariti njimi postopaške dvorjane. Tako je ravnal kralj, dokler ni leta 1673 podaril celo državo za dobo tridesetih let Culpepperju in grofu Arlingtonu, dvema nič vrednima plemenitnikoma.

Pa tudi zbornica je v tej dobi postala sebična. V nji so odločevali aristokrati, ljudje ozkih in sebičnih nazorov .Zakoni so bili še bolj tiranskega značaja kot angleški. Episkopalianizem so zopet uvedli za državno vero, drugovernike, dasi so bili mirni ljudje, so pa preganjali najhujše. Lastniki velikih zemljišč so imeli vlado; revni in siromašni ljudje so pa imeli vbogati in ravnati se po trdih zakonih. Za plačevanje uradnikov so dobili denar s stalnim davkom na tobak. Opustili so tudi volitev zastopnikov za meščansko zbornico ,ki se je vršila vsakih dveh let. Poslanci so bili sedaj izvoljeni za vedno. Za malo časa je Berkely svojo tiranijo provzročl, da je ljudstvo pričelo dihati svobodneje.

To se je zvršilo z vstajo. Ljudstvo je bilo do grla sito šikan governerja in čakalo je na priliko, da si z orožjem pribori svoje pravice. Vojna s Susquehanna Indijanci je dala najugodnejšo priložnost, da se ljudstvo dvigne in tirja svojih pravic. Rodove v zalivu Chesapeake ob Susquehanna reki so napadli Seneka Indijanci in jih pregnali z njih domov. Vrnili so se in napadli naselnike v Marylandu ob reki Potomac. Nastala je prava obmejna vojna. Naseliniki v Virginiji in Marylandu so se združili proti Indijancem. Ivan Washington, pradeд prvega predsednika Zdr. Držav, je vodil stotnijo milice v sovražno deželo in je prisilil Susquehanna Indijance, da so prosili za mir. Šest indijanskih glavarjev so šli kot poslanci v Virginijo. Ali na sramoto naselnikov moramo povedati, da so umorili Indijance. Ta zavraten umor je razdražil Indijance in vojna ob meji je zopet pričela.

Governer Berkely se je združil z Indijanci. Ali naseliniki so se spominjali le indijanskih napadov in hrepeneli so po maščevanju. V tem trenotku sta se zbornica in aristokratična stranka pridružili governerju. Ljudska stranka, ki je črtila governerja in Indijance se je odločila, da ga vrže. Svojem voditeljem je proglasila Nataniela Bacona, mladega, pogumnega in energičnega moža, ki je kmalu postal duša ljudske stranke. Indijanci so opustošili njegovo farmu v Henricu in pomorili vse stanovnike. Ker so ga zadele razne krivice, ga je smatrala ljudska stranka najsposobnejšim za vodstvo vstaje.

Pet sto mož je zgrabilo za orožje in zahtevalo, da se jih pelje proti Indijancem. Na meji so postavili vojaško stražo in kmalu se je vrnila varnost v naselbino. V naselbini je nastalo razburjenje. Organizirala se je oborožena sila, ki je udrla v sovražno deželo, ne da bi čakala na dovoljenje governerja. Berkeley, ki je imel aristokratične navade, je proglasil Bacona za izdajnika. Komaj je Berkeley s svojo vojsko zapustil Jamestown, da bi radi nepokorščine kazneval Bacona, so se za njegovim hrbtom dvignili naseliniki. Berkeley je bil prisiljen vrniti se v mesto. Staro zbornico so razpustili brez ceremonij in na podlagi splošne volilne pravice so izvolili nove zastopnike. Bacon je bil izvoljen zastopnikom za Henrico in malo kasnejše najvišjim vojaškim zapovednikom. Governer ga ni hotel potrditi in Bacon je apeliral na ljudstvo in zbornica ga je potrdila.

V naselbino se je vrnil mir. Moč Indijancev je bila uničena. Governer je še vedno premišljeval, kako bi se iznebil nevstrašenega in poštenega Bacona, ki je pogumno zastopal koristi ljudstva. V ta namen je governer odpotoval v okraj Gloucester, severno od reke York, kjer se je združil z aristokratičnimi nazadnjaki, ki so proglasili Bacona ponovno izdajalcem.

Vsled te proglasitve je moralo priti do boja. Berkeley je s svojo četo križal zaliv Chesapeake in se vtaboril na vzhodnem obrežju v okraju Accomacu. Tu je organiziral svojo vojsko in se vkrcal na ladje, s katerimi je odjadral pred Jamestown, da kaznuje puntarje. Našel ni nobenega odpora in zasedel je mesto. Komaj se je približal Bacon, so pa naseliniki pričeli uhajati trumoma v tabor Bacona. Berkeley je bil prisiljen bežati in mesto je ostalo v posesti ljudske stranke. Vodje ljudske stranke so obdržavali posvetovanje, na katerem so zaključili, da se Jamestow zapali. Zvečer so zapalili hiše in edino mesto v Virginiji je bilo kmalu vpepeljeno. Vodje so spodbujali druge na ta način, da so vrgli goreče baklje v svoje lastne domove. Nakrat je plamen povsod vzplamtel, mesto je gorelo na vseh krajih, governer Berkeley je pa dvajset milj proč gledal in se prepričal, da je v Jamestownu ni prostora za absolutizem in tiranstvo.

V tej dobi je pa Bacon obolel in umrl. Ljudska stranka je izgubila svojega voditelja in se je kmalu razdružila. Nazadnjaki so pa našli dobrega voditelja v Robertu Beverlyju. Kmalu je bila vsepovsod priznana avtoriteta governerja. Zahteve ljudske stranke so umrle, ko je umrl njen voditelj.

Zdaj se je Berkeley maščeval na upornimi naseliniki. Kazni in zaplemba imetka so bile na dnevnem redu. Dal je prijeti in obesiti dva in dvajset voditeljev ljudske stranke, katerim ni dal niti toliko časa, da bi vzeli slovo od svojih prijateljev. Amerika je imela prve mučenike svobode. Značilno je očrtal governerja zastopnik iz okraja Northamptona, ki je rekel: "Ako bi pustili governerju proste roke, tedaj bi dal obesiti polovico ljudstva." Karel II. je pa dejal: "Stari bedak je dal umoriti več ljudi v goli deželi, kot jaz za umoritev mojega očeta."

Posledice vstaje bo bile strašne. Berkeley in aristokratična stranka sta imela sedaj najboljši izgovor za svoje tiranske odredbe. Zadavljena je bila svoboda tiska, pa tudi izobrazba. Prepovedano je bilo govoriti in pisati proti upravi ali v zagovor vstaje. Kdor je zvršil kaj takega, so ga kaznovali s palicami. Kdor je trikrat kršil ta ukaz, so ga kaznovali s smrtjo. Oživeli so zopet tiranske davke, Virginia je bila izročena na milost in nemilost tiranom.

(Dalje prihodnjič

Franklin, Conemaugh. Dne prvega septembra so malopridni zlikovci okradli "Slov. izobr. dom" na Franklin Boro. Odnesli so $45, nekaj pijače in smodk. Drugi dan so imeli zlikovce že pod ključem. Po narodnosti so bili Angleži.

Slovenski slikar Joe Likar, mojsterski dekorater je dobil delo pri mestu. Zdaj slika mestno hišo. Obljubili so mu tudi, da mu bodo oddali slikarska dela pri okrajnem sodišču, katerega prično graditi spomladi.

F. P.

GLASILO
Slovenske Narodne Podporne Jednote
Izhaja tedensko.
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Uredništvo in upravništvo: 2821 SOUTH 40th AVE., Chicago, Ill.
Velja za vse leto $1.00.
ORGAN OF THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.
OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
OFFICE: 2821 SOUTH 40th AVE., Chicago, Ill.
Subscription, $1.00 per year.

DOPISI.

Piney Fork, O.

V imenu vseh ostalih bratov, sester in starišev izrekam prisrčno zahvalo vsem slovenskim društvom v Presto — Burdine, Pa., ki so spremila mojega rajnega brata k zadnjemu počitku, posebej se pa zahvalim društvu "Bratstvo", štev. 6, (katerega član in tajnik je bil nad dve leti), ker je preskrbelo vse potrebno za pogreb in položilo na njegovo rakev krasen venec v zadnji pozdrav in najelo godbo za sprevod. Zahvalim se tudi slov. soc. klubu "Mladi Vrh" za krasen venec z rdečimi trakovi in primernim napisom.

Prisrčno zahvalo društvu "Dobri Prijatelji", štev. 172 v Beadling, Pa., ki je en dan pred pogrebom prikorakalo z godbo, da se poslovi od rajnega. Zahvaljujem se vsem govornikom, ki so govorili ob odprtem grobu rajnega in pa onim, ki so ga tekom njegove mučne bolezni obiskavali v bolnici.

Dragi brat! — Kolikrat sva se igrala in kramljala v srečni otroški dobi ob šumečem potoku po domačih vrtih in livadah. Zdaj pa počivaš v tuji zemlji, sredi mičnega, senčnatega in vedno zelenega drevja na narodno - svobodnomiselnem mirodvoru "Mail - Rose" v Bridgevillu, Pa. Tvoj duh je bil vedno prost ukov, za to si želel, da počivaš med onimi, ki so ti bili v življenju po mišljenju enaki. Tvoje telo in roke ne gibljejo. Ali živel bo tvoj duh med trpini, preveval jih do končne zmage naših ciljev in načel. Prerano smrt ti je naklonila usoda proletarca in moloh kapitalizem, ki pije našo srčno kri.

Žalujoči brat
Louis Glažer.

Cleveland, O.

Pred kratkem je nemila smrt ugrabila Janeza Mayerla, krvnega brata Marije Kofaltove in brata naše podporne organizacije.

Rajni je umrl dne 8. septembra. Doma je bil iz Črnomlja na Dolenjskem. Član je bil društva "Naprej", štev. 5. in samostojnega kat. društva sv. Jožefa. Oba društva sta mu priredila krasen pogreb. Ob rakvi je z ginljivimi besedami vzel slovo od rajnega br. Somrak. Društvo štev. 5. je spremilo umrlega brata s svojo zastavo k zadnjemu počitku.

Vsem, ki so obiskali rajnega tekom njegove mučne bolezni in onim, ki so ga spremili k zadnjemu počitku, izrekava najiskrenejšo zahvalo. Clevelandskim Slovencem pa priporočava, da se pridružijo "Slov. nar. podp. jednoti", ki skrbi za svoje člane po materinsko tekom njih bolezni, po smrti jim pa preskrbi dostojen pogreb.

Rajni zapušča v domovini žalujočo mater, kateri je bil podpora, v Ameriki pa žalujočo sestro in svaka.

Marija in Geo. Kofalt.

Superior, Wyo.

Pri nas je pričela prava sibirska zima. Trinajsti september je bil dan pravih sneženih zametov in viharja. Snežinke so plesale v zraku, vihar jih je gonil in dvigal dokler se niso zgromadile v kakem zatišju na velik kup. Zadnji zimski pojav opominja proletarca, da prihaja zima, prinašajoča mu gorje in bedo.

Ljudem, ki imajo debelo mošnjo denarja in zdaj počivajo v letoviščih, uživajoč sadove proletarcev, svetujem, da pridejo sem na oddih, ako jim v lenem in brez delnem življenju v letoviščih dela predglavico vročina. Tukaj si bodo lahko ohladili svoje razgrete možgane, da bodo tem laglje delali načrte za izkoriščanje delavcev, ki je zanje dobičkanosno. Drug nasvet pa dajem delavcem, ki so brez dela in iščejo dela od mesta do mesta, od sela do sela. Naj gredo za delom, kamor jih je volja, sem naj pa nikar ne hodijo. Delo se tukaj lahko dobi. Skoraj bi rekel, da "bossi" prosijo delavce, naj pridejo delat. Ali kakšno je to delo? Niti Japonci ne marajo zanj! Delamo po dva, tri in štiri dni v tednu; za življenske potrebščine pa plačujemo neizrecno visoke cene. Kjer so take razmere, si pa lahko tudi vsakdo vstvari, ki ima zdrav človeški razum, svojo sodbo o delavskem položaju, ne da bi bilo treba položaj opisati podrobnejše.

Jasno je vsakemu, da se razmere za delavce ne bodo nikjer obrnile na boljše, dokler bo glavni temelj človeški družbi kapitalizem, po načelih katerega lahko ropar postavi za varuha svojega imetka onega, katerega je oropal, da ga ne oropajo drugi.

Na društvenem polju napredujemo prav dobro. Imamo štiri društva. Ako se ne motim, pa najbolje med vsemi napreduje društvo "Bratska Ljubezen" S. N. P. J. Ob njegovem rojstvu se je čula marsikatera pikra beseda. Danes pa je društvo trdno kot skala. Seveda je tukaj le 70 Slovencev. Zategadelj je častno zanje, da imajo štiri podporna društva. Ta fakt dokazuje, da se zavedajo, kolike vrednosti so zanje podporne organizacije v novi domovini, kjer jim ne pomaga nikdo, ako si sami ne pomagajo.

Frank Tomine.

Naznanila in vabila.

Chimney Rock, Mont.

Naznanjam vsem članom društva "Večernica", štev. 42., da sem se preselil. Vsa pisma, ki imajo stik s tajniškim poslom, naj se pošiljajo v bodoče na naslednji naslov:

Gregor Zobec, tajnik.
P. O. Chimney Rock, Mont.

Aliquippa, Pa.

Obveščam vsem članom društva "Grozd", štev. 122. da se vrši seja za mesec oktober prvo nedeljo v mesecu ob dveh popoldne kot po navadi v prostoru Jožefa Žagarja v Aliquippi.

Apeliram na člane, da se bolj redno udeležujejo društvenih sej, ker do tega veže vsakega člana njegova dolžnost do društva in jednote.

Geo. Smrekar, tajnik.

Hackett, Pa.

Obveščam vse člane in članice društva 'Rdeči Prapor", štev. 90, da je v njih interesu, ako se udeleje seje dne 27. oktobra položtevilno v navadnem zborovalnem prostoru, ker bo na tej seji poročal delegat o konvenciji.

Frank Vovk.

Dobrodelen zavod.

Chicago, Ill.

Slovenci v Chicagu so se zbrali zadnjo nedeljo v Narodni Dvorani, kjer so na javnem shodu, sklicanem po pripravljelnem odboru Slovenske sirotišnice, debatirali v prilog in korist započete in vseskozi odobravane Slovenske sirotišnice.

Na tem shodu se je izvolil odbor in postavil pod poroštvo in sicer finančni tajnik $500.00, blagajnik pa $1000.00 in sicer s stipulacijo, da nadzorni odbor poviša to poroštvo, ko hitro presegajo prejemki te varščine.

Na shodu so bili izvoljeni sledeči: Feliks Seljak, predsednik; Victor S. Skubic, tajnik; Mihael Koštrun, blagajnik; Ivan Žvanut, zapisnikar; v nadzorni odbor pa: A. H. Skubic, Josip Ivanšek in John Marentič.

Vse denarne pošiljatve se naj pošiljajo na finančnega tajnika V. S. Skubic, 2727 S. 42nd Ct., Chicago, Ill.

Kakor se je razvidelo iz debate je želja Slovencev, da ostane zavod popolnoma na narodni podlagi, izključujoč vsako versko, politično in osebno prepričanje in da se zainteresira vse slovenske podporne organizacije.

Sedanji začasni odbor bode deloval, dokler se ne ustanovi stalni odbor sestoječ iz zastopnikov raznih organizacij in od naroda postavljenih delegatov. V najkrajšem času bo sklican shod vseh postavljenih delegatov in zastopnikov raznih organizacij in na tem shodu se bodejo potem izdelala pravila in volil stalni odbor oziroma direktorij.

Da bodejo rojaki videli, kaj se namerava storiti in na kaki podlagi bo ta zavod, priobčujemo tu načrt za pravila.

Ime.

Ime tega zavoda naj bo začasno SLOVENSKA SIROTIŠNICA in SANITARIJ; to ime se sme spremeniti, kakor bo odločil narod po splošnem glasovanju ali pa stalni odbor.

Mesto.

Mesto, kjer bo Sirotišnica zgrajena še ni določeno in za isto se bo prepustilo narodu ali stalnemu odboru, da izbere najpriličnejše mesto, v okraju in deželi kakor se bo mogel dobiti prostor oziroma zemljišče. Predvsem bo treba paziti pri izberi kraja na ugodno zdravstveno lego in priročnost kraja.

Sredstva za dosego namena.

Da se doseže namen, potrebno bo v prvi vrsti interesirati slovenske podporne organizacije, brez izjeme, kajti začetek in obstoj Sirotišnice je odvisen največ od podpore teh organizacij. Tudi milodari od strani rojakov in raznih filantropistov se bodo v ta namen pobirali. Razni odbori vstanovljeni bodo tudi skrbeli za to in skušali dobiti ugodne koncesije, kakor tudi zemljišče ne manj kot 160 akrov, na katerem bo postavljena Sirotišnica in Sanitarij.

Namen.

Slovenski narod v Ameriki nima do sedaj še nobenega narodnega zavoda in ker narod uvideva potrebo Slovenske **Sirotišnice in Sanitarija,** si je postavil nalogo, da sezida in vzdržuje tak zavod na popolnoma narodni podlagi, izključujoč vsako versko, politično in osebno prepričanje.

V ta zavod se bodo sprejemale slovenske sirote, vdove, otroci, neozdravljivi in nepreskrbljeni. — Vsak, ne oziraje se na njegovo ali njeno versko, politično in osebno prepričanje bo vsprejet v zavod, ako bo spolnil od stalnega odbora stavljene in izdelane predloge ali pogoje.

Prednost bodo imeli tisti prosilci, ki so člani onih podpornih organizacij, ki so interesirane pri tem zavodu. Za temi pridejo v poštev tisti, ki so kaj prispevali v ta namen in vsi ostali, ki so v resnici potrebni zaščite. Vsi stanovalci v zavodu pa bodo imeli enake pravice brez razlike na stan ali prepričanje.

Tisti stanovalci, ki bodo v stanu opravljati primerna jim opravila, bodo morali ista opravljati in sicer ne več kot šest ur na dan in pa le tedaj, ako bo tako odredil vrhovni zdravnik zavoda.

Stanovalci v zavodu bodo prejemali potrebno perilo, hrano, zdravniško pomoč in zdravila zastonj ali kakor se bo štipuliralo v sprejemni prošnji.

Nobenih opojnih pijač se ne bo smelo prinašati ali vživati v zavodu brez dovoljenja zdravnikovega.

Poleg Sirotišnice in Sanitarija bo narod skušal postaviti poslopje za šolo, kamor bodo zahajali vsi otroci do šestnajstega leta. Za vzdrževanje poslopja in učiteljev bo odbor preskrbel od države potrebno subvencijo, učitelja itd., tako, da bo pouk in vodstvo iste na isti način, kakor ga ima vlada po svojih javnih šolah. Vodstvo zavoda bo moralo skrbeti, da se vsi učenci po šestnajstem letu odpravijo v take zavode, kjer se nauče poštenega rokodelstva ali pa v šole, da naprej študirajo, ako so zato razpoloženi. V Ameriki je veliko takih šol, kjer imajo tudi revni sloji priliko izobraziti se. — Taka mladina, ktera je bila dana za daljši poduk, ostane še vedno pod nadzorstvom zavoda in sicer do polnoletnosti. Glede zaslužka in dispozicije istega bo vodstvo zavoda tako odredilo, da bo del istega pripadel zavodu, ostanek pa se obrestonosno naloži za učenca in se mu izroči ob polnoletnosti.

Zavod.

Zavod, prošpektivno rečeno, bo imel več poslopij in sicer:

1) Oddelek za zdrave, toda stare in onemogle stanovalce;

2) Oddelek za nedoletne sirote, s posebnim dormitorijem za fante in dekliče;

3) Sanitarij, zo bolehne, bolnišnica, opremljena z zdravili in drugim;

4) Skupna jedilna soba, kuhinja in klet;

5) Šola in igrališče za otroke;

6) Zraven obednice, čitalnica in biblioteka;

7) Stanovanje za zdravnika, oskrbnika in druge vslužbence;

8) Vprimerni oddalji druga potrebna gospodarska poslopja.

Vodstvo zavoda.

Vodstvo zavoda bo izročeno kompetentnemu slovenskemu zdravniku, oskrbniku in takim vslužbencem, ki bodo potrebni pri vodstvu in vzdrževanju zavoda. — Odločujočo besedo bode imel direktorij, sestoječ iz organizacij voljenih članov in takih rojakov, kakor bo narod sklenil potom javnega glasovanja. Direktorij in iz tega izvoljeni upravni odbor bo imel najvišjo moč, to je izvrševalno in prizivno. Točke katere se ne bo upal reševati ta direktorij in ki so važnega narodnega vprašanja, pridejo na javno glasovanje. Čas, oziroma doba tega direktorija se določi še le potem, ko je enkrat stalni odbor postavljen. Vsaka organizacija ima pravico odpoklicati svoje direktorje kedar hoče in na njego vo mesto postaviti druzega. Splošno glasovanje sme vsakterega direktorja ali vrhovnega zdravnika ali pa oskrbnika odpoklicati in zahtevati nadomestilo za izpraznjeno mesto.

Vsak direktor mora položiti varščino, kakor bo določeno. Ravnotako zdravnik in oskrbnik.

Začasni odbori.

V vsakem mestu ali naselbini se sme postaviti začasni odbor, ki ima pravico nabirati milodare in drugo v ta namen in želeti je, da se postavi vsak tak odbor pod primerno varščino. Ti odbori naj od časa do časa poročajo prejemke in obrestonosno nalože na varne banke.

V odbor naj bo voljenih par zanesljivih mož, to je predsednik, tajnik in blagajnik, ter eden ali dva nadzornika. Tak zunanji odbor naj pošlje poročila na vrhovni začasni odbor, oziroma na tajnika Viktorja S. Skubica 2727 South 42nd Court, Chicago, Ill., kateri je obenem začasni lokalni odbor tu v Chicagu. Vrhovni tajnik vodi poseben biležek, tako, da se ve koliko je že nabranega in kako stoji cela zadeva, da je potemtakem narod lahko vedno prepričan o finančnem stanju. Vsak lokalni odbor naj pošlje svoja poročila koncem tedna na vrhovnega tajnika, kateri bo stvar vknjižil in v listih poročal. Denar naj pa tako dolgo hranijo v domačih bankah, dokler ne bo postavljeni stalni odbor, kateremu se bo izročil ves nabran denar in drugo.

Stalni odbor se bo volil potom splošnega glasovanja in pa z nominacijo članov v odbor od strani podpornih organizacij.

Na tem shodu sprejeta je bila tudi sledeča resolucija, katero podajamo tu dobesedno:

Resolucija,

sprejeta dne 15. septembra 1912 na občnem shodu, kateri se je vršil na povabilo pripravljalnega odbora Slovenske Sirotišnice ali Sanitarija, v Narodni dvorani na Center ulici in 18. cesti, v Chigagi, Ill.

1) Ker ima dandanes skoro že vsak narod v Ameriki svoje narodne zavode in zavetišča, samo naš slovenski narod še ne;

2) Ker smo Slovenci v Ameriki večinoma sami proletarci in smo kot taki odvisni od kapitalističnega razreda in svojih zdravih in žuljavih rok in kot taki si nismo v svesti našega bodočega obstoja in tudi ne vemo, kaj se bo zgodilo z našimi potomci in z nami samimi, ako se poškodujemo in postanemo stari in onemogli;

3)Ker smo prepričani, da je nas Slovencev v Ameriki toliko, da tvorimo velik del ameriškega naroda a smo vkljub temu tako rekoč nepoznani in to le vsled tega, ker smo zaostali za drugimi narodi, ker smo bili do sedaj nesložni, ne samo v političnem, verskem, narodnem ampak tudi v družabnem prepričanju oziroma stališču;

4) Ker spoznavamo, da v slogi je moč in da v združenju podpornih organizacij nam je zagotovljeno važno mesto med splošnostjo, kakor tudi naš obstoj, kot narod in

5) ker smo konečno prepričani, da morajo naše, slovenske sirote in onemogli iskati miloščine pri tujih dobrodelnih zavodih, kjer pa niso tako gostoljubno sprejeti, kot bi bili, če bi se obrnili na domač dobrodeln zavod, zato bodi sklenjeno:

1) da se dela na to, da se slovenski narod v Ameriki zjedini, da se karnajveč mogoče zbližajo slovenske podporne organizacije v narodnem družabnem in gospodarskem oziru;

2) da slovenski narod v Ameriki ustanovi potrebne narodne zavode v prvi vrsti Slovensko sirotišnico ali sanitarij, to je narodno zavetišče za onemogle, **stare in** sirote in da se v ta namen zainteresira vse slovenske podporne organizacije, da delujejo na to in pomagajo zgraditi in vzdrževati tak naroden zavod, na popolnoma narodni dobrodelni podlagi.

3) da se pričeta propaganda v svrho ustanovitve prepotrebnega zavoda z vso vnemo nadaljuje **kakor tudi pobiranje milodarov in drugih doneskov;**

4)da se zedinijo vsi slovenski časniki v Ameriki in delujejo brezplačno za vresničenje te blage ideje in

5) da se naprosi konvencijo Slovenske Narodne Podporne Jednote, ki sedaj zboruje v Milwaukee, da ista stori prvi uradni korak, za združenje vseh slovenskih podpornih organizacij da zastopniki velike množine slovenskega naroda v Ameriki ukrepajo glede ustanovitve omenjenega zavoda in da se pridruži drugim podp. organizacijam, ki so se že izrekle pripravljenim za pomoč pri izvršitvi te blage in za narod kakor tudi za organizacije prepotrebne in koristne ideje.

Nadalje bodi sklenjeno, da se pošlje en iztis te resolucije na konvecijo S. N. P. J. v Milwaukee in na glavne odbore vseh slovenskih podpornih organizacij, kakor tudi na vse slovenske časopise v Ameriki, za brezplačno priobčitev.

A. H. Skubic, tajnik shoda.

Brusilka stekla.

Bila sem šele 15 let stara, a resnost življenja sem spoznala do dobra. Bila sem zelo zamišljena. Življenje v brusilnici mi ni bilo po godu prav nič. Najbolj so se mi smilili otroci. Tudi jaz nisem imela cvetoče otroške dobe. ali zdelo se mi je, da se mi je godilo vendar bolje kakor tem ubogim črvičkom v umazani delavnici. Izmed te generacije je umrlo največ v starosti od 18. do 24. leta, mnogi še prej.

Moja mati se je poročila v drugič. Tako sem prišla v novo brusilnico. Tukaj je bilo marsikaj drugače. Niso bile drugačne razmere, temveč drugačni ljudje. Govorili so, da tako ne more ostati več dolgo časa. Nekaj se mora pričeti, da se ustavi to počenje. Mezde so bile postale tako nizke, da najboljši delavec ni zaslužil več kakor 8 do 10 godinarjev na 14 dni. Delavke so zaslužile celo le po 4 do 5 goldinarjev na 14 dn. Tudi o tem so govorili, da ne bi smeli nič več prinašati otrok s seboj. Vse to me je zanimalo. Tudi jaz sem spregovorila kako besedo vmes, če se je zdelo primerno. Novo življenje se je zbudilo v meni. Nekoč sem slišala delavca, ki je dejal, da če ne poseže kmalu socialna demokracija vmes, bo izbruhnil legar vsled lakote. V meni se je zbudilo spoznanje, da so ideje socializma, ki stvarjajo drugačno življenje, boljše razmere. Od tega trenutka sem bila po mišljenju socialna demokratka, le glasno si nisem upala tega priznati. Čitala sem tudi že o socializmu, ali na jasnem vendar nisem bila, kaj je pravzaprav socializem. Ne dolgo potem so priredili zborovanje. Na nobenem me ni manjkalo. Moje simpatije za stremljenje socialne demokracije so vedno bolj naraščale. Menili so se o ustanovitvi strokovne zveze in o izdajanju strokovnega glasila, da obrazlože ljudem, kako potrebna je organizacija. Leta 1889. je res izšel "Glasarbeiter". V istem letu se je uveljavil pri nas zakon o bolniškem zavarovanju, ki med drugim predpisuje, da smejo žene, ki se zavarovane, šele četrti teden po porodu zopet na delo. V delavnicah so napravili ventilatorje in še nekaj drugih, zdravju koristnih naprav. Razmere so se polagoma izboljšavale. Pravila za ustanovitev krajevne skupine so izdelali in pripravljali so načrt za določitev minimalnih mezd. Kakor hitro bi bil načrt izdelan na vsej črti. so ga hoteli predložiti podjetnikom. Vse to je bilo leta 1889.

Leta 1890. naj bi se minimalne mezde uveljavile. Gospodje podjetniki niso vzeli naših zahtev kot resno stvar in tudi niso pričakovali nikakršnih posledic. 3. januvarja se je pričela stavka. Niti pol ure ni trajalo, in v vseh delavnicah so počivali stroji. Stavkujoči so šli od ene delavnice do druge, povsod so se jim pridruževali delavci. Šli so tudi v sosednje kraje. V neki brusilnici, kjer so se delavci obotavljali, so razbili stavkujoči vse na drobne kosce. Celi zaboji steklenine so šli v čepinje. Tako so hodili nekaj dni, od enega kraja v druzega. Stavka naj bi postala splošna. Ko so podjetniki uvideli, da ljudje nočejo delati pod starimi razmerami,, so se pričeli pogajati in odobrili skoraj vse naše zahteve.

Prišel je 1. maj. Prvikrat smo ga praznovali na dostojen način.

14. maja so ustanovili krajevno skupino. Moja mati in jaz smo oristopili med prvimi Moje navdušenje je naraščalo. Najljubši so mi bili shodi. Počas: sem dobila toliko poguma, da sem stavila pri zborovanjih različna vprašanja in da se sama tudi nekoliko govorila. Število članov se je množilo, skupina je imela nad 350 članov. Vsakdo je moral biti organiziran, drugače ga ni smel mojster nastaviti.

Nekaj let je šlo tako dalje in z neumornim delom so nastale popolnoma drugačne razmere. Po delavnicah je bil razglašen red: vladati mora snažnost, alkohol je v delavnicah prepovedan, izdatno prezračevanje, pljuvalniki itd. Otrok niso smeli več prinašati s seboj. Popolen preobrat se je izvršil. Žene so vrlo sodelovale pri organizaciji, bile so tudi v vodstvu. Ko je bila leta 1898 prva socialno demokratična ženska konferenca za Izersko pogorje, sem bila delegatka. Po tej konferenci se je pričelo med ženstvom novo življenje. V 16 manjših krajih smo ustanovile podružnice. Bilo je to res zelo težavno delo, ker agitacija po gorovju je utrudljiva. Žal, da je bil ves trud zaman, ker ena oseba ni zmogla sama agitacije po tako razsežnem okraju. Ker je prišla tudi bolezen vmes, je počasi vse zaspalo Še danes me boli, da je obrodilo naporno delo tako malo sadu. Na strokovnem in na političnem polju bi bil napredek lehko boljši.

Danes čez dvajset let se oziram na delovanje, ki se je takrat pričelo Mnogo dobrega se je spočelo, ali še več bi lehko storili, ako bi se bil zavedal vsak steklar kot delavec svoje razredne dolžnosti.

V dolgem boju za boljše razmere je seveda marsikateri pogumen sodrug, marsikatera pogumna sodružica opešala prerano in umrla. Mnogi, ki so neustrašeno delali za ustanovitev organizacije, niso več uživali sadov svojega dela. Ko smo lansko leto praznovali dvajsetletnice naše organizacije je bilo poleg moje matere in mene le še 13 sodrugov od onih pri življenju, ki so tudi slavili dvajsetletnico članstva pri organizaciji. Veliko jih je pobrala jetika leta 1890., ki je ravno to leto neusmiljeno žela.

Od leta 1889. do 1899. ni nič manj kakor 263 članov bolniške blagajne umrlo za to neizprosno proletarsko boleznijo, od teh je bilo 158 moških in 105 ženskih članov. Od l. 1899. do 1908. je umrlo 234 članov za jetiko, od teh 136 moških in 88 ženskih. V zadnjih dveh letih je pobrala jetika 29 članov bolniške blagajne in sicer 12 moških in 17 ženskih. Vsled boljših razmer popušča umrljivost za jetiko. Te številke veljajo seveda le za člane bolniške blagajne. Število vseh, ki umrjo v našem okraju za jetiko, je pa še dvakrat večje. Najbolj žanje jetika med otroci.

Čeprav napredujemo počasi, napredujemo pa vendar! Naši potomci pač ne bodo poročali več o tako groznih razmerah, a kakršnih sem poročala jaz

Vse naše stremljenje gre za tem, da priborimo našim otrokom lepšo bodočnost. Popolnoma napačno je, če govore ljudje: Jaz sem se moral tako silno truditi, naj se moji otroci tudi. Edino bogastvo je to, ki ga proletarec zapusti svojim otrokom, ako je skrbel za njihovo boljšo bodočnost.

Čeprav je število organiziranih delavk v zadnjih letih nekoliko nazadovalo, vendar pa naše delo ni nikdar prenehalo. Odkritosrčno povem, da sem včasih res le z največjim žrtvami delala po začrtani poti dalje. Ne morem opisati vseh udarcev, ki so me zadeli v devetnajstih letih zakonskega življenja. Udarci usode so bili včasih neznosni. Od petih otrok mi je ostal le en sin pri življenju, njemu sem vcepila vse svoje mišljenje. Kot abstinent in član mladinske organizacije deluje za oni ideal, kateremu sem jaz posvetila vse svoje moči. Mislim, da lehko rečem, da sem izpolnila svojo dolžnost. Tudiv bodoče jo bom izpolnjevala, da postane politična ženska organizacija močna in da dobe ženske politično enakopravnost.

Mislim, da zadostujejo te posameznosti, iz katerih si čitatelji-ce lehko napravijo sliko o življenskih užitkih delavke v steklarni. Materinska skrb me v 38. letih mojega življenja še ni zapustila. Ravno ko pišem svoje spomine, me je zadel nov udarec usode: moja 60letna mati je zaradi slabosti padla tako nesrečno, da si je desno oko popolnoma zbila. Moja mati je najstarejša članica krajevne skupine in tudi najstarejša brusilka v kraju. Vzlic svoji pridnosti in štedljivosti nima toliko, da bi se na stare dni brezskrbno spočila. Taki dogodki spodbujajo vedno k novemu delu. ker če bi imeli starostno in invalidno zavarovanje, bi bilo marsikaj bolje.

Zvezdoznanstvo.

Asteroidi so majhni planeti med Martom in Jupitrom. Zvezdoslovci so opazili veliko vrzel med obema planetoma. Mesto enega planeta, katerega so iskali na omenjenem mestu so našli večjo število majhnih planetov, ki presegajo že nad 400. Ti planeti so tako majhni, ako bi se vsi združili v eno nebeško telo, bi prostrnina tega telesa ne bila enaka prostornimi najmanjšega planeta. Tudi v največji povečavi jih vidimo kot fine pike in prav majhne plošče, na katerih ni opaziti nič posebnega. Največji med njimi so: Vesta, Ceres, Pallas. Ti asteroidi merijo v premeru kakih 300 km. Njih pot je podobna precej podolgasti elipsi. Nekateri zvezdoslovci so menili, da so asteroidi deli večjega razbitega planeta. Vendar se pa ta trditev ni dala potrditi z odločilnimi dokazi.

Jupiter. Med vsemi planeti je največji Jupiter. Ta planet je 1300 večji kot zemlja. Oddaljenost od solnca, okoli katerega zvrši svojo pot v 4332 dneh, je 105 miljonov milj. Za enkratni obrat okoli svoje osi potrebuje nekoliko manj kot deset ur. Ker se najhitreje vrti med vsemi planeti, je na obeh tečajih močno sploščen. Njegova zgoščenost znaša eno četrtinko zemlje. Ako bi hodili po Jupitru, bi se takoj pogreznili do ledij. Jupiter žari v rmenkasti svetlobi in ga nadkriljuje v svetlobi le Venera. Vsekakor ga mora obdajati atmosfera, ker solnčna svetloba zelo močno odžareva od njega. Njegovo jedro je najbrž še zelo razbeljeno, ker e na njemu opažati zelo močne vulkanične izbruhe. Na površini opazimo določno sive trakove. ki obdajajo njegov ravnik kot oblaki in ki so skoraj gotovo posledica teh izbruhov.

Okoli Jupitra krožijo štiri lune ali meseci, ki so vsi večji kot naš spremljevalec. Za nas so radi tega pomembni, ker so bila prva odkritja, katera je zvršil Galilej z novo iznajdenim daljnogledom. Prve tri je odkril 10. januarja 1610, četrtega pa tri dni kasneje. Danski zvezdoslovec Olaf Roemer je na njih določil hitrost svetlobe. Pronašel je, da mrki njegovih mesecev nastajajo pred časom, kot je bilo pričakovati po proračunu, kedar je bil Jupiter najbližje zemlji in za časom, kedar je bil od zemlje najbolj oddaljen. V prvem slučaju potrebuje svetloba manj časa, da pride do zemlje kot v drugem. Prvi mesec je skoraj tako daleč od Jupitra kot naš mesec od zemlje, torej nekako 56 tisoč milj. Zunanji mesec je pa skoraj štirikrat toliko oddaljen od njega. Notranji mesec se giblje 18krat tako hitro kot naša luna, zunanji pa le 8krat tako brzo. Ako bi z Jupitra gledali mesec, tedaj bi videli prvega v isti velikosti kot našo luno, drugi so pa mnogo manjši. Ker so pa bolj oddaljeni od Jupitra, tedaj žarijo tudi v slabejši svetlobi kot naša luna.

Saturn. Med vsemi planeti je najznačilnejši Saturn, okoli katerega se vrti osem mesecev, na ravniku ga pa obdaja obroč, prav zaprav sistem koncentričnih obročev. Po velikosti le malo zaostaja za Jupitrom. Približno je 1000 krat večji kot zemlja, njegova tvarina je pa najmehkejša med vsemi planeti. Njegova zgostost znaša komaj sedmino, to je, manj kot vode. Spreminjanje trakov na njegovi površini dokazuje, da se Saturn vrti okoli svoje osi, ki se završi po novejših računih v 10 urah in 15 minutah. Med obročom in Saturnom znaša daljava 2000 milj. Herschel je prvi odkril, da obroč obstoji iz več delov. Notranji obroč je teman in ga je težko spoznati. Temu sledi najširši in najsvetlejši. Po oddalju 300 milj sledijo drugi ozki obroči. V Saturnovem letu, ki traja 29½ zemeljskih let, izgine dvakrat obroč. Mrk, katerega provzroča na Saturnu, traja včasi po več zemeljskih let. Po leti je zelo slabo razsvetljen. Po najnovejši izjavi sestoji obrož iz majhnih mesecu podobnih teles. ki vrši svojo pot v gotovi oddaljenosti okoli planeta. Izmed osmih mesecev lahko vidimo pet, ostale tri pa le težko. Šesti spremljevalec je največji in so ga tudi odkrili prvega. Vendar je pa manjši kot naša luna. Po izjavi zvezdarne v Arequipi, Peru so odkrili še devetega spremljevalca, ki pa zelo počasi nadaljuje svojo pot okoli planeta. Zvrši jo v sedemnajstih mesecih.

Uranus (Uran). Herschel ga je odkril 13. marca 1781 in je 82krat večji kot naša zemlja. Solnce ga obseva 400krat slabejše kot zemljo. Njegova pot traja 84 let. Peg in trakov še niso odkrili na njem.

(Dalje prih.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock, Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635
Blagajnik: Fr. Korče, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Canjkar, 1226 a, Tiffang Ave.
Frank Černé, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Šarc, box 131, Evergreen Alta, Canada.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricelj, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILA:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe gledo neredn ega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Šarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

ZAPISNIK

Prva seja pete redne konvencije S. N. P. J. dne 16. sept. 1912.

Peta redna konvencija S. N. P. J. je sprejela sledeči spored in opravilnik, ki sta bila obvezna za vse delegate in odbornike, zbrane na petem rednem glavnem zborovanju.

Spored:

1) Odvoritev konvencije in pozdrav gl. predsednika.
2) Volitev poverilnega odbora.
3) Opravilnik za konvencijo.
4) Volitev odbora za dobo konvencije; predsednika, podpredsednika, zapisnikarjev in reditelja.
5) Volitev drugih odborov za dobo konvencije; za pregled računov, pritožb itd.
6) Poročilo glavnega odbora in urednika.
7) Poročilo delegatov o stanju društev.
8) Poročilo odborov za dobo konvencije.
9) Čitanje in ureditev pravil.
10) Resolucije in predlogi v korist jednoti.
11) Volitev glavnih odbornikov.
12) Nominiranje mest za prihodnjo konvencijo.
13) Volitev odbora za prevod pravil.
14) Zaključek konvencije.

Opravilnik:

Predsednika konvencije in vse druge izvoljene odbore za dobo konvencije, se odstavi radi pristranskega nastopa, delovanja in nezmožnosti, ako tako sklene konvencija z nadpolovično večino glasov, ker je ž njihovim delom nezadovoljna.

Tekom zborovanja morajo vsi delegati in odborniki, predno prične seja, pravočasno zasesti svoj sedež, katerega smejo zapustiti le z dovoljenjem predsednika. Odstraniti iz dvorane se smejo le po končanem govoru. Ako ni potekel čas govornika, ga ne sme nihče motiti v njegovem govoru.

Kdor želi besedo, mora to naznaniti z vzdignejem roke. Govorniki dobijo besedo po vrsti, kot so se oglasili zanjo. Ako se dva govornika oglasita hkrati za besedo, potem odloči predsednik prvega govornika. Podpredsednik vodi imenik prijavljenih govornikov. Govori morajo biti dostojni in ne smejo se rabiti psovke. Govoriti o stvareh ,ki ne spadajo v delokrog jednote, ni dovoljeno ;ravnotako o stvareh, ki so proti ustavi in načelom jednote. Delegati (inje) in odborniki nazivljejo drug druzega brat ali sestra.

Glavnega zborovanja se sme udeležiti vsak član (ica) jednote, ki se izkaže s potrdilom svojega društvenega tajnika, na katerem mora biti vtisnen društveni pečat, da je dobro stoječ član društva in S. N. P. J.

Delegati in odborniki se morajo redno udeležiti vseh sej konvencije. Svojo nenavzožnost lahko opravičijo s tehtnim vzrokem, katerega pa mora konvencija priznati kot takim. Kdor se ne udeleži sej konvencije, ne da bi v svojo opravično navedel tehten in opravičljiv vzrok, je zgubil pravico od društva zahtevati dnevnico za dotično zasedanje. Vsakemu pa lahko vzame konvencija mandat, ki ponovno izostaja od sej, ne spolnuje svoji dolžnosti ali pa se nedostojno obnaša.

Predsednik konvencije posvari prvič vsakega, ki ne vpošteva opravilnika. Potem mu uroči ukor. Kazni pa določa konvencija.

Predsednik Martin Potokar otvori sejo ob osmi uri dopoldne, pozdravi delegate in delegatinje. V svojem govoru priporoča, da naj delegati in delegatinje delajo složno v prid in procvit jednote. Spominja se ponesrečenih bratov, ki so izgubili svoje življenje pri rudniški katastrofi v Cherry, Ill. V imenu "Slovenske Narodne Podporne Jednote" izreče žrtvam kapitalizma sožalje.

Delegat John Molek predlaga, da se prizna in izreče, da se sedanja konvencija vrši pravilno in da so vsi njeni zaključki pravomočni in veljavni. Predlog sprejet.

Glede poverilnega odbora se vzame debata, v katero poseže več delegatov. Končno se sprejme predlog, da se izvolijo v poverilni odbor trije bratje. Izvoljeni so: John Molek, John Putz in Mihael Žugelj.

Ne predlog br. Ivana Šarca se da prvemu in ponesrečenemu gl. predsedniku, John Stonichu, častni sedež na konvenciji. Predlog je sprejet soglasno.

Br. gl. tajnik prečita pozdravno brzojavko štev. 47 iz Springfield, Ill.

Br. Krže vpraša, zakaj se ni čitalo njegovega imena, ker se smatra za gl. odbornika, ki je bil izvoljen na zadnji konvenciji. Gl. predsednik pojasnuje, da ne more nihče biti gl. odbornik, ki se je tekom svoje postavne dobe odpovedal svojemu mandatu. Delegat Podboj stavi predlog, da se preide preko tega vprašanja na dnevni red. Predlog se sprejme soglasno.

Poverilni odbor poroča, da je sto in sedem pravilno izvoljenih delegatov, od katerih ima vsak pravilno napravljeno pooblastilo.

Br. Črne vpraša, ako ima delegat Fr. Podboj pravico do sedeža, ker je prišel v Chicago. Po kratkem pojasnilu s strani delegata Podboja, mu konvencija na predlog delegata Joe Varščaja soglasno prizna sedež.

Gl. predsednik vpraša, ako sme dati br. F. Kržetu besedo. Na predlog delegata Vogriča in gl. blagajnika se preide na dnevni red.

Na predlog delegata Podboja se sprejme z večino glasov opravilnik.

Začne se debata ali imajo glavni odborniki pravice kot delegatje. Izjava delegata Podboja, da je za to, da imajo vsi gl. odborniki iste pravice kot delegati. Delegati vzamejo izjavo s priznanjem na znanje.

Nominirani za predsednika so: Martin Železnikar, Martin Štefančič, Anton Hrast, Primož Kogoj in Frank Stucin.

Konvencija zaključi, da se predsednika in podpredsednika voli posebej. Mihael Železnikar 47 glasov. Martin Stefančič 39, Anton Hrast 17, Primož Kogoj 10, Frank Stucin 3.

V ožjo volitev prideta Martin Železnikar in Martin Stefančič.

Martin Železnikar je dobil 70 glasov, Martin Stefančič pa 47. Izvoljen predsednikom je Martin Železnikar.

Za podpredsednika sta nominirana kot kandidata Martin Stefančič in Anton Hrast.

Martin Stefančič je dobil 84 glasov. Anton Hrast pa 32. Izvoljen podpredsednikom je Martin Stefančič.

Delegat Frank Šetina predlaga, da prične zborovanje vsaki dan ob osmih zjutraj pa da poldne. Popoldne pa od pol dveh do pol šestih zvečer.

Delegat Nace Žlemberger predlaga, da se naj zboruje od osmih zjutraj do poldne, pa od dveh popoldne do šestih zvečer s 15 minutami odmora dopoldne in s 15 minutami odmora popoldne.

Po daljši debati se sprejme predlog Naceta Žlembergarja.

Vname se debata glede plače zapisnikarjev. Nace Žlemberger stavi predlog, da se prvemu zapisnikarju plača tri dolarje na dan, drugemu pa dva dolarja. John Vogrič predlaga $3.50 in $2.50. Jože Radišek predlaga $4.00 in $3.00. Posredovalni predlog Vincenc Cajnkarja se glasi tri dolarje za vsakega.

Posredovalni predlog Vincenc Cajnkarja je sprejet.

Kot kandidata sta nominirana zapisnikarjema Anton J. Terbovec in Primož Kogoj. Oba se izvolita soglasno.

Brat Andrej Magister je na predlog Frank Podboja in Mihael Žugelja izvoljen rediteljem.

Mihael Žugelj predlaga, da izvoljeni odbor za vodstvo konvencije zasede svoje sedeže. Martin Železnikar ugovarja predlogu.

Cajnkar predlaga, da se odpošlje pozdravna brzojavka "Narodni Hrvatski Zajednici", ki zboruje v Kansas City, Kans.

Maly predlaga, da se dopoldansko zasedanje zaključi. Predlog se sprejme soglasno.

Seja se zaključi o poldne.

Druga seja pete redne konvencije 16. sept. 1912.

Br. predsednik Železnikar otvori sejo ob dveh popoldne s pozivom na vse brate in sestre delegate in delegatinje, da delujejo vsi v prospeh S. N. P. J. brez ozira na desno in levo.

Brat Žugelj predlaga, da se začasni odbor uradno vpelje. Brat Podboj pripomi, da to ni tolike važnosti. V isti smeri govori tudi br. Skubic.

Nato se čitajo imena delegatov. Navzoči so vsi.

Prečita se zapisnik dopoldanske seje in se sprejme z dodatkom ,da je bil predlog br. Moleka glede pravomočnosti sedanje konvencije sprejet.

Br. Potokar čita brzojavko, ktera se odpošlje N. H. Z. Glasi se: Konvencija N. H. Z., Kansas City, Kans. Bratje: Pozdravljamo Vas, kot reprezentante, hrvatskega podporno organiziranega delavstva in želimo obilo vspeha. Živili! konvencija S. N. P. J.

Br. gl .tajnik priporoča, da bi se dal tiskati zapisnik vsake seje takoj ko je odobren; br. Marolt ugovarja, češ, da bi to preveč stalo, ker itak pride zapisnik v Glasilo. Br. Šarc in br. Černe govorita v smislu gl. tajnika. Br. Žugelj predlaga, da se izvoli odbor in poizve, koliko bi stalo tiskanje zapisnika. Br. Miklaučic priporoča, da se pošlje zapisnik vsaki dan v Chicago, kjer se tiska Glasilo, ker bo prišlo ceneje. Isto pripomni brat Černe. Sprejme se predlog br. Miklavčica.

Br. Terbovec želi pojasnila glede slovniških napak, nakar sledi debata, v ktero posežeta br. Marolt in br. Žugelj.

Br. Rataje predlaga, da se čitajo dopisi in brzojavke, kot določa dnevni red. Sprejeto.

Br. Žugelj predlaga, da se takoj po prečitanju dopisov in brzojavk odobrijo, oziroma vzamejo na znanje ali ne. Sprejeto.

Sledi čitanje dopisov in brzojavk: Barberton, Ohio, sept. 16. 1912. Pozdravljeni delegatje na peti redni konvenciji! Delujte složno za prospeh in procvit S. N. P. J. John Balant, blagajnik štev. 48. — La Salle, Ill., 16. sept. 1912. Živili delegatje in delegatinje S. N. P. J. Cvet naroda, zbran na peti konvenciji naše vrle organizacije delujte z veleumom, v duhu časa po začrtani poti v splošno korist in napredek slovenskega naroda združenega v S. N. P. J. Trdno upajoč, da bodete častno zvršili in rešili težka nalogo Van naloženo od tisočerih bratov in sester. Vam kličemo srčno pozdravljeni! Živila S. N. P. J. Od društva Triglav, šte. 2, LaSalle, Ill.

Prečitajo se nato pozdravna in spodbujevalna pisma od društva "Jutranja Zora" št. 54 Glencoe, Ohio, društva "Planinski Raj" št. 107 St. Louis, Mo., društva Adrija št. 3 Johnstown, Pa., društva Slap Peričnik št. 166 Presto, Pa. in od rojaka M. Pogorelec. Vzeto na znanje.

Br. Podboj stavi predlog, da se dovoli vstop časniškim poročevalcem, kar se sprejme.

Br. Podboj predlaga da se preide v razpravo glede afere brata Kržeta, kar se sprejme. Br. Krže izjavlja, da je bil moralično prisiljen odložiti uredništvo "Glasila". Izjavlja, da ni prišel iskat dela na konvencijo, ampak samo pravico in apelira na vse delegate naj celo zadevo nepristransko pretresejo.

Br. Zavrtnik protestira proti temu, da br. Krže imenuje gotove osebe, ktere so mu baje sovražne. Br. Miklaučic želi naj se br. Kržetu pripozna iste pravice kot vsakemu delegatu. Br. Podboj stavi predlog naj ima samo iste pravice kot član jednote, a ne kot delegat. Debate se je udeležil tudi br Vogrič. Ne zanika da ni bil dober urednik, a bil je zato tudi plačan

Br. Šarc izjavlja, da ima br. Krže dosti zaslug za S. N. P. J. in želi da se cela zadeva natanko preišče.

Br. Potokar meni, da br. Krže nima pravice očitati sedanjemu tajniku visoke plače, ker so bili troški primeroma večji ob času br. Kržetovega tajnikovanja, kot danes. Br. Verderbar protestira proti temu, da bi se ga označevalo kot izkoriščevalca, ker plača pomočniku mesečno $25 in board in ne samo $15 kot se mu očita. Navaja nadalje, da je br. Krže prejel za preureditev "charterja" $30, kar je stalo le $10. Br. Krže odgovarja, da je prejel za sestavo. prestavo in preureditev pravil, opravilnika in "charterja" omenovano svoto in ne za "charter".

Br. Namors izjavlja, da je br. Krže že 14 dni pred odpovedjo govoril po javnih lokalih, da se bo odpovedal. Delal je nato, da dobe vsi odborniki višje plače, da je na ta način tudi on dobi. Po 15 minutnem odmoru, naznani br. predsednik, da je tu br. Kušljan, ki vabi vse delegate in uradnike na banket, ki se vrši danes večer v zborovalni dvorani. Banket priredi tukajšno društvo Sloga št. 16 S. N. P. J. Sklenjeno, da se povabilu odzove.

Nato se preide zopet na razpravo afere br. Kržeta, ktera je trajala do zaključka seje. Debate so se vdeležili bratje: Zevnik, Radovan, Černe, Šetina, Korče, Lesjak, Potokar, Teran, Maly, Verščaj, Vogrič, Žugelj, Lavrič in Krašovec.

Predsednik zaključi sejo ob šesti uri zvečer.

Tretja seja pete redne konvencije S .N. P. J. v Milwaukee, Wis. dne 17. sept. 1912.

Br. predsednik Železnikar otvori sejo ob osmi uri dopoldne. Prečita se imenik članov glavnega odbora in delegatov. Navzoči vsi. Nato sledi čitanje zapisnika, kteri se na predlog brata Žugeljna sprejme.

Brzojavke: Roslyn, Wash. Sept. 16, 1912. Delegati 5. zborovanja, štev. 75 Vas pozivlja in Vam kliče živijo! Delujte v slogi, napredku in svobodi. Črna zavist naj pogine. Vsi tisoči članov naše jednote od Vas pričakujejo najboljšega dela. Anton Janaček. Konvencija S. N. P. J. Pozdrav delegatom od društva "Balkan", štev. 24. S. S. P. Z. Odbor. Chicago, Ill. Živili delegatje in mnogo vspeha! Društvo "Slavija." Bartol.

Pozdravna pisma se prečitajo od društva "Slovenski Rudar", štev. 110, Chisholm, Minn. Od br. Fr. Stonicha, člana društva štev. 131 in od člana dr. štev. 3, S. N. P. J.

Predlagani kot delegati v preiskovalni odbor so: br. Hrast, sestra Skubic, br. Šetina, br. Goršek in br. Sedej. Br. Žugelj predlaga, da se nominacija zaključi in proglasi kandidate kot soglasno izvoljene. Sprejeto. Sledi debata o delokrogu preiskovalnega odbora, ktere se vdeleži več delegatov. Br. Šarc priporoča temu odboru naj deluje vestno in nepristransko. Br. Žugelj stavi predlog, da izvoljeni odbor natanko preišče vse zadeve in predloži konvenciji. Na predlog br. Podboja se debata zaključi.

Sledi volitev odbora za pregledovanje jednotinih knjig in računov. Br. Hrast predlaga naj se voli 5 članov v odbor. Sprejeto.

Br. Stefančič predlaga, da mora računski odbor pred notarjem s prisego potrditi, da so ručuni pravilni. Sprejeto. Nominirani so bratje: Hoffman, Pogorelec, Wokač, Golob, Grškovich, Varšek, Radišek in Hitti. Br. Lavrič predlaga, da se nominacija zaključi, kar je sprejeto.

Br. Bricelj stavi predlog, da je izvoljenih tistih pet kandidatov, ki dobe večino glasov. Sprejeto. Na to se vrši glasovanje ter so izvoljeni bratje Pogorelc, Hoffman, Golob, Demšar in Hitti.

Po četrturnem odmoru stavi br. Podboj predlog, da se zdaj preide na br .Kržeto afero, in da se nobeden član, kterega si koli odbora ne oddalji prej k specijelnemu delu, dokler ni ta zadeva rešena. Sprejeto.

Br. predsednik v daljšem govoru opozarja celo delegacijo, naj bode nepristranska in pravična; vsi naj delujejo v prospeh jednote in se izogibljejo strankarstva.

Br. Vogrič želi zvedeti, zakaj se br. Krže ni pritožil na gl. porotni odbor, ako se mu je godila krivica. Br. Černe pojasnuje ,da je br. Krže sam zahteval, naj se ga postavi pred gl. porotni odbor, kar pa se ni zgodilo. Pritožuje se, da se je željo 10 clevelandskih društev enostavno odklonilo, do so želela izreči br. Kržetu priznanje. Na predlog br. Podboja se sklene, da se debata o br. Kržetu aferi zaključi in se da prilika samo br. Kržetu naj se zagovarja.

Br. Krže odgovarja na očitke glede "Glasila" ,glede dela v uradu in glede "charterja". Glede plač pripominja, da se vse delavstvo poganja za povišanje istih in je treba tudi uradnike delavskih podpornih organizacij primerno plačati. Ima svoje nazore po kterih se ravna, dokler ga kdo ne prepriča o boljšem. Glede lasallske resolucije pripominja, da nazorov oziroma člankov o kterih je prepričan, da so pravi, ne preklinuje. Glede očitkov nepotrebnih in nedovoljenih izdatkih pravi, da je on vedno gledal na to da stane Jednoto kar najmanje in da bi se stvari ne zavijalo. Delal je in bo vedno za prospeh S. N. P .J. Želi od konvencije absolutorij za čas ko je bil urednik "Glasila".

Br. Lesjak izjavlja, da njegovo društvo ni bilo proti povišanju plače.

Br. Podboj predlaga, da se br. Kržeta pripozna kot glavnega uradnika samo od časa zadnje konvencije pa do takrat, ko se je odpovedal uredništvu "Glasila". Naj ima pravico poročati konvenciji o svojem delovanju, nima pa pravice staviti predlogov niti glasovati.

Br. Černe stavi protipredlog naj se pripoznajo br. Kržetu iste pravice kot delegatom ali glavnim odbornikom. Br. Lavrič predlaga, da se debata zaključi, kar se sprejme. Br. Namors stavi predlog, da se glasuje tajno. Sprejeto. Protipredlog br. Černeta gre na glasovanje in to z 66 proti 52 glasovi odloči, da br. Krže nima pravic kot delegat ali glavni odbornik.

Br. predsednik zaključi sejo ob 12 uri.

Četrta seja pete redne konvencije S. N. P. J. v Wilwaukee, Wis. dne 17. sept. 1912.

Br. predsednik Železnikar otvori sejo točno ob dveh popoldne. Čita se imenik delegatov. Navzoči so vsi. Sledi čitanje zapisnika, kteri se po nekterih pojasnilih na predlog Grškoviča sprejme.

Brzojavke: Calumet, Mich., sept. 17, 1912. Zbranim zastopnikom prave naprednosti slovenskega naroda v Ameriki iskreni pozdrav od društva "Bratska Sloga", Calumet, Mich. — Cleveland, Ohio, sept. 17. 1912. Naj se ukloni tiranski 'jaz' ter delujte v slogi za koristi vseh in procvit jednote. Živeli delegatje. Naprej! — Peterlin.

Br. Podboj zahteva, da pride njegov v dopoldanski seji stavljeni predlog na glasovanje. Po daljši debati in pojasnilih se sprejme predlog br. Podboja, s kterim konvencija dovoljuje br. Kržetu, da sme poročati o svojem delovanju za časa uredovanja "Glasila", nima pa pravice glasovati niti staviti predlogov. Za predlog je bilo oddanih 83 glasov, proti pa 31.

Na razpravo pride zaprisega računskih pregledovalcev. Br. Grškovič predlaga naj pregledovalci šele po pregledanju računov prisežejo, oziroma s prisego potrdijo so li računi pravilni. Br. Korče stavi protipredlog, naj se zaprisežejo prej, predno pregledajo knjige. Br. Podboj stavi predlog, da se debata o tem zaključi. Sprejeto, na kar gre protipredlog br. Korčeta na glasovanje, ter je sprejet.

Br. Žugelj predlaga naj se pregledovalci računov po današnji seji podajo k notarju v svrho prisege, da pri prihodnji seji že lahko nastopijo svoje delo kot pregledovalci računov.

Brzojavke: Johnstown, Pa., sept. 17. 1912. Pozdravljeni delegatje S. N. P. J. Delajte v prospeh in procvit naše slavne jednote. Živili delegatje, živela naprednost! — John Golob. — Chicago, Ill., sept. 17. 1912. Slavni konvenciji S. N. P. J. v Milwaukee, želi "Narodna Tiskarna" obilo vspeha in lep napredek. Na to se prečita dopis od br. John Berganta, člana štev. 95.

Br. Verderbar predlaga, da se preiskovalni odbor takoj poda na svoje delo, ker je za rešiti mnoge reči. Sprejeto.

Br. Podboj stavi predlog, da izvoljeni poverilni odbor prevzame v roke zadevo glede voznih listkov. Sprejeto.

Br. Molek stavi predlog, da se izvoli odbor vsaj dveh članov, ki bode sestavljal in popravljal pravila in sicer vsaki dan posebej. kot jih bo konvencija pravila spreminjala. Vsaki dan posebej, naj se točke pravil spremenjene in nespremenjene sproti spišejo na pisalni stroj. Sprejeto.

Na predlog brata Vogriča se soglasno izvolijo v ta odbor bratje Molek, Podboj, Gešelj in Varšek. Na pojasnilo br. Žugeljna odstopijo bratje Podboj, Gešelj in Varšek.

Br. Cajnkar predlaga, da se določi br. Moleku, ki bo preurejeval pravila, dnevno ista plača kot zapisnikarjema, ker se brat Molek izjavi, da je s plačo zadovoljen se predlog sprejme. Na dnevni red pride poročilo glavnega odbora.

Glavni predsednik brat Potokar poroča o napredku S. N. P. J od časa četrte redne konvencije pa do danes; pripomni, da smo dobro napredovali, kar se tiče jednotinega premoženja in članstva. Delal je vedno po svojem najboljšem prepričanju za dobrobit jednote. Besedo dobi br. Črne, ki ugovarja nekterim točkam poročila gl. predsednika, ter mu očita da je vodil posle glavnega predsednika S. N. P. J. brez postavno določene varščine več mesecev. Br. glavni predsednik pojasnjuje, da je bil bond napravljen, a da ga ni poslal na glavni urad, ker je mislil odstopiti.

Br. Miklaučič predlaga, da vsi glavni uradniki poročajo o svojem delovanju po vrsti, isto priporoča brat Žlemberger. Sprejeto.

Br. Krže želi, da pride v zapisnik, da mu konvencija ni dovolila takoj faktičnih popravkov.

Br. gl. podpredsednik Miklaučič poroča o sejah različnih društev S. N. P. J. ki se jih je poklican vdeleževal. Zadeve, kterih ni mogel sam rešiti je oddal gl. porotnemu odboru; h koncu poročila želi sloge in nestrankarskega delovanja v prospeh S. N. P. J.

Glavni tajnik br. Verderbar poroča konvenciji o stanju in naraščanju jednote. S prvim januarjem 1910 je štela 5111 članov in članic. Povprečno jih je pristopilo mesečno 184; torej je vseh skupaj pristopilo 5888. Na različne načine je zapustilo jednoto 2167 članov. Danes šteje jednota 7666 članov in 1166 članic, skupaj 8832. Članstvo je narastlo za 3721. Jednota šteje danes 161 možkih in 18 ženskih društev. Premoženje jednote se je pomnožilo v času njegovega tajnikovanja od $1225.93 na $62,529.00. V istem času se je izplačalo bolniških podpor $146,060.50. Ako pogledamo zgodovino minolih konvencij, smo lahko uverjeni, da bo peta redna konvencija tvorila pomemben list v zgodovini razvoja naše jednote. Zato kliče: Živela peta redna konvencija in članstvu naše jednote.

Br. Šarc predlaga, da se društvu "Sloga", štev. 16, S. N. P. J. izreče zahvalo za včerajšni banket in zabavo prirejeno v počast delegatov ter se društvu "Sloga" zakliče trikratni "Nazdar!" Sprejeto.

Br. Junko stavi predlog, da se delegatje in delegatinje dajo fotografirati. Sprejeto. Br. Junko stavi predlog, da naj se izvoli odbor za tozadevne informacije. Sprejeto.

Zaključek seje ob šesti uri zvečer.

Peta seja pete redne konvencije S. N. P. J., v Milwaukee, Wis., dne 18. sept. 1912.

Br. predsednik Železnikar otvori sejo ob osmi uri zjutraj. Čita se imenik delegatov. Navzoči so vsi.

Na dnevni red pride zadeva glede voznih listkov delegatov. Br. Hrast predlaga, da se za "Pullman kare" ne plača. Sprejeto. Nato sta izbrana br. Kušljan in br. Wokač, da se podata s pregledovalci računov do notarja, da se isti zaprisežejo.

Sledi nadaljevanje poročila gl. uradnikov. Besedo dobi br. Korče. On povdarja, da glede računov je itak izvoljen odbor za pregledovanje, torej se on v to ne bo spuščal. Glede društva štev. 13 omenja, da se je vrinila pomota za $4. Glede povišanja svoje plače se zahvaljuje, ker mu je bilo priznano. Poroča, koliko nakazanih čekov še ni vrnjenih. Več hoče povedati, ko pridejo pritožbe na vrsto. Poročilo gl. blagajnika br. Korčeta se vzame na znanje.

Gl. zapisnikar br. Namors pravi, da je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da so bili zapisniki vedno pravilni. Se vzame na znanje.

Gl. nadzornik Cajnkar pravi, da bodo knjige dokazale, da je bilo nadzorovanje vestno in natančno. Blagajnikove in tajnikove knjige so bile vedno vestno pregledane in v najlepšem redu. Da je jednota napredovala, je zasluga vseh, ne posameznikov. Gl. predsednik res ni imel bonda za nekaj časa in je bil nato opozorjen; nato si ga je tudi preskrbel. Da ni bilo prave sloge med gl. uradniki so krivi vsi, tudi on sam. Glede pritožb pripomni, da ni mogel rešiti vseh, pač pa je storil v tem oziru, kar mu je bilo mogoče. V prvi vrsti bil mu je pred očmi napredek jednote. Vzeto na znanje.

Br. gl. nadzornik Črne, izjavlja, da so bili računi vedno natančno pregledani, kakor tudi bolniške nakaznice. Ve samo za neko malo pomoto glede nevrnjenih čekov, o kterih je govoril br. Korče. Pripomni, da ni odobraval, da se je dalo gl. zapisnikarju br. Namorsu dnevnice $5 mesto $4. Ni odobraval, da se je plačalo gl. odboru vožnja na neko veselico. Meni, da je bilo $26 na mesec preveč za poštne znamke, kot se jih je baje porabilo nekoč. Na tozadevno njegovo opombo se je poraba istih zmanjšala. Nadzorni odbor ima premalo moči. Poročilo se vzame na znanje.

Br. gl. nadzornik Zevnik pojasnjuje, da je gl. odbor poslal njega v Cherry, Ill. v času rudniške katastrofe. Račun stroškov dal je potrditi od krajevnega društva in ga še le potem poslal na gl. urad. Glede nevrnjenih čekov izjavlja, da ni mogel imeti kontrole nad njimi. Glede povišanja plače blagajniku izjavlja, da on je bil zato, da se mu pripozna in da je isto odobrilo tudi splošno glasovanje. Se vzame na znanje.

Besedo dobi predsednik gl. porotnega odbora br. Šarc. Delovanje porotnega odbora S. N. P. J. je zelo težavna stvar, ker so porotniki raztreseni in se mora vse vršiti pismenim potom. Plače gl. porotnikom niso plače, ampak nagrada. Pisma prihajajoča gl. porotnikom, dostikrat niso pisma, ampak cele brošure. Pravila naj bi bila jasnejša. Vsem ni nikdar mogoče vstreči, kar je bilo možno zastonj narediti, se je naredilo, drugo pa naj napravi konvencija, kar se glavnega odbora tiče je bil vzoren, prišle so vmes le neke osebnosti. Točka, ktere niso mogli, niti hoteli rešiti je afera br. Černeta. V pridmiru bilo je boljše, da se to ni zgodilo. Treba je dati življensko moč naši jednoti s tem, da se ji da še širšo svobodomiselno stališče. Se vzame na znanje.

Br. gl. porotnik Stalik poroča, da nima skoro ničesar pripomniti br. Šarcovemu poročilo. Nekaj pritožb je bilo odloženih, da jih reši konvencija. Vzeto na znanje.

Br. gl. porotnik Bricelj poroča, v smislu poročila br. Šarca in potrjuje težko stališče glavnega porotnega odbora. Se vzame na znanje.

Besedo dobi br. Krže, kot bivši urednik Glasila. Naše Glasilo pomeni velik napredek za S. N. P. J. posebno v izgojevalnem smislu. Pri začetku Glasila so bile velike težave; imenik članov je bilo treba urediti, kar je vzelo 3—4 mesece časa. On je mnenje, da Glasilo ne sme direktno zastopati kake politične struje. Nekdaj bil je za to, da se v Glasilo sprejemajo oglasi, danes pa je proti, ker je proti državnim postavam. Glede dopisov so bile težave. Dopisi so nekaj zastarelega. Zanesel se je na stavca, da popravi pri dopisih slovniške napake, ker je isti Slovenec. Pomožni odbor ni imel nobene odgovornosti, a je dostikrat odločeval pri sejah glavnega odbora. Glede povečanja Glasila pravi, da ni hotel rabiti škarij. Uradniki jednote so sramotno nizko plačani. Plača naj se jih dobro, ter se od njih zahteva tudi dobro delo. Se vzame na znanje.

(Dalje priehodnječ.)

---

* **V Kanadskem** Skalnatem gorovju se je dograla velika tragedija na reki Fraser. Na obeh bregovih so našli do trideset vtopljencev. Med vtopljenci je malo izletnikov, večinoma so delavci, ki delajo za stavbinske družbe, ki gradijo Grand Trunk železnico do Prince Ruperta, ki bo končna postaja omenjene železnice ob Pacifiku.

Stavbinske družbe dobivajo delavce spomočjo reklame iz Zdr. držav in Kanade. Delavske razmere so pa zelo slabe. Vsled tega vhajajo delavci po noči v slabih čolnih in na plavih in postanejo žrtve reke, ki dere z neznansko hitrico preko skal in kleči.

---

* **V Duluthu,** kjer traja štrajk vslužbencev ulične železnice, so organizirali klube pešcev. Družba, ki lastuje ulično železnico, se trudi, da bi dobila zadostno število stavkokazev, s katerimi bi vzdržavala promet. Ali do sedaj ni imela sreče. Promet je zelo šepav.

IVANHOE.

Roman. Spisal Walter Scott
Poslovenil J. Z.

Nekaj nenavadnega je bilo, da sta na saksonsko mrliško slavnost prijezdila dva viteza. Tak pojav se je smatral za izvanredno proslavo rajnega. Radi tega je tudi hitel dvornik, ko je zagledal Riharda in Vilfreda, njima nasproti, da ju spremi do vrat.

Gurt in Vamba sta na dvorišču našla znance. Vendar se pa nista upala v notranje prostore, kjer je bila plemenita družba.

Dva in štirideseto poglavje.

Vhod v grad Connisngsburgh je govoril jasno o preprostosti tedanje dobe. Zelo strme stopnjice so vodile d nizkega vhoda v južni stolp, skozi katerega je predrzen človek prišel do notranjih stopnjic, ki so vodile v tretje nadstropje. V obeh dolenjih nadstropjih so bile ječe, v katere ni nikdar posvetil solnčni žarek in prišel svež zrak, kakor skozi štirioglato luknjo v tretjem nadstropju, iz katerega je tvorilo zvezo zelo strma lestvica.

Do zgoranjih sob v stolpu so vodile stopnjice, katere so podpirali zunanji stebri.

Skozi ta težavni vhod so vodili Riharda in Vilfreda v okroglo sobo, ki je tvorila celo nadstropje.

Ivanhoe je svoj obraz zakril s plaščem, da bi ga ne poznal njegov oče, dokler mu Rihard ne da znamenja.

V tej dvorani je bilo okoli hrastove mize zbranih tucat zastopnikov bližnjih plemenitih saksonskih družin. Bili so večinoma starejši možje, ker so mlajši prekoračili mejo kot Ivanhoe, katera je ločila zmagujoče Normane od premaganih Saksoncev.

Žalostne in resne poteze na obrazih teh častitljivih mož so tvorile jasno nasprotstvo s pijančevanjem in žretjem zunaj grada. Cedrik je predsedoval.

Ko je vstopil Rihard, katerega je poznal le kot črnega viteza, je dvignil čašo in mu napil po saksonskem običaju. Kralj, ki je dobro poznal šege in navade svojih podložnikov, mu je odgovoril na pozdrav po saksonski šegi.

Po istem običaju so pozdravili Vilfreda. Na pozdrav je Ivanhoe molče uklonil glavo, ko je napil svojemu očetu.

Na to je Cedrik vodil kralja v majhno kapelico, v kateri je stal sitovo izklesan žrtvenik iz kamna, na katerem je stalo razpelo iz iste tvarine v slabi razsvetljavi.

Ob žraveniku je stal oder; na obeh straneh so pa klečali trije menihi. To opravilo so opravljali na čast Eduardu. Duhovniki niso prenehali z molitvami niti za trenotek, da bi Cernebock ne stegnil svojih krempljev po mrtvemu Atelstanu.

Ko sta Rihard in Vilfred ob odru izmolila kratko molitev, ju je Cedrik peljal v malo molitveno sobo, kjer sta našla ženo z veličastvenimi potezami, ki so pričale o njeni nekdanji lepoti.

"Plemenita Edita!" je spregovoril Cedrik. "Čanjena prijatelja sta prišla, da ti izrečeta svoje sožalje. Tu je pa hrabri vitez, ki se je pogumno boril za osvoboditev onega, za katerim sedaj žalujemo."

"Hvala njegovi hrabrosti", je odgovorila dama, "dasi po božji volji ni prinesla vspeha. Zahvalim se njemu in njegovemu tovarišu za uljudnost, katero izkazujeta vdovi in nesrečni materi. Plemeniti prijatelj priporočam ju vam, da jima ne bo manjkalo nič, dokler bivata pri nas".

Od užalostene žene sta viteza odšla po vijugastih stopnjicah v sobo, v kateri je bilo zbranih do dvajset saksonskih žen in deklet, ki so pod vodstvom gospice Rovene pele himno za dušo rajnega.

Gospica Roveno je prijazno pozdravila svojega osvoboditelja. Bila je resna, pa vendar ne žalostna. Kdo vé, ako niso njene misli uhajale k Vilfredu in se je bala za njegovo usodo.

Cedrik, ki ni bil za take zadeve zelo bistroumen, je smatral žalost gospice za bolj globoko kot pri druzih dekletih. Zašepetal je kralju: "Bila je nevesta plemenitega Atelstana."

Kdo ve, ako so te besede pri Vilfredu provzročile globokejšo žalost? —

Končno je Cedrik peljal gosta v dvorano, ki je bila za sprejem gostov, kjer ju je hotel ostaviti, da se odpočijeta. Tu ga je pa črni vitez prijel za roko:

"Plemeniti tan!! Dovolite, da vas opomnim, da ste mi ob ločitvi obljubili izpolniti eno željo kot zahvalo za pomoč v sili."

"Izpolnena je, še predno je bila izgovorjena", je pripomnil Cedrik. "Ali v uri žalosti —"

"Mislil sem na to", je odgovoril kralj. "Ali meni je čas kratko odmerjen. Sploh se pa spodobi, da položimo v gomilo tudi nekatere predsodke, predno položimo vanjo Atelstana."

"Gospod vitez", je pričel Cedrik. "Upam, da se vaša prošnja tiče le vas. Nespodobno bi bilo, če bi se tujec vmešaval v stvari, ki se dotikajo časti moje hiše."

"Najprvo me poslušajete plemeniti Cedrik", je rekel Rihard z milim glasom. "Do sedaj me poznate le kot črnega viteza. — A zdaj me pa poznate kot Riharda Plantageneta!"

"Rihard Anjuški!" je vzkliknil Cedrik in stopil korak nazaj."

"Ne, plemeniti Cedrik — Rihard Angleški — ki želi videti svoje podanike združene v ljubezni. — No, častiti tan, ali ne boš vpognil kolena pred svojim kraljem?"

"Še nikdar nisem vpognil kolena pred normansko!" je rekel Cedrik.

"Tedaj hrani svoje čestitke, dokler ne dokažem, da sem upravičen do njih, ko bom Normanom in Angležem dal enako varstvo in enake pravice."

"Knez", je odgovoril Cedrik. "Tvoj pogum in pravicoljubnost sem priznal. Znano mi je, da si potomec Matilde, netjakinje Edgarja Atelinga in hčere Malkolma Škotskega. Matilda, dasi je saksonske krvi, vendar ni imela podedovalne pravice do saksonske monarhije."

"Ne bom se prepiral s teboj o mojih pravicah", je rekel Rihard mirno. "Ozri se okoli sebe, pa glej, kje boš najdel druge, ki jih lahko primerjaš z mojimi!"

"Knez ali si prišel radi tega sem, da si mi povedal to stvar in mi očitaš razpad našega rodu, predno smo položili zadnjega potomca angleškega kraljevstva v gomilo!"

"Pri sv. križu ne!" je odgovoril kralj. "Delam v zaupnosti kot mož proti možu!"

"Kralj govoriš resnico. — Priznam, da si kralj in kralj ostaneš vzlic mojemu slabemu ugovoru."

"Tedaj k moji prošnji!" je pričel kralj, "katero bom izrekel z zaupanjem, dasiravno se braniš pripoznati moje pravice do krone. Zahtevam od tebe — da ne postaneš besedolomen in nizek — da odpustiš dobremu vitezu Vilfredu pl. Ivanhoe in ga obdariš zopet s svojo očetovsko ljubeznijo! V to zadevo se smem umešavati, ker gre za srečo mojega prijatelja!"

"Moj oče — o moj oče!" je rekel Vilfred in padel pred Cedrika. "Odpusti mi!"

"Sin odpustim ti!" je dejal Cedrik in ga dvignil. "Sin Herevarda drži besedo, če tudi jo je dal Normanu. Ali oblači se kot tvoji predniki — na mojem domu ni treba kratkih plaščev, čepic in fantastičnih peres. Kdor hoče biti sin Cedrika mora dokazati, da je pravi Anglež. — Stoj, vem kaj hočeš povedati. Gospica Rovena mora žalovati dve leti kot za soprogom. — Vsi naši saksonski predniki bi nas morali zatajiti, ako bi mislili na ženitev, predno bodo zaprli gomilo nad njim, s katerim bi se imela poročiti. Duh Atelstana bi moral ostati iz gomile, da bi zabranil tako onečaščenje."

Besede Cedrika so dozdevno res pričarale duha v sobo. Vrata so se odprla in pred njim je stal v mrtvaški obleki in bled Atelstan.

Učinek na zbrane je bil strašen.

Cedrik se je umaknil do stene, na katero se je naslonil in zijal prestrašen v prikazen pred njim.

Ivanhoe se je prekrižal in mrmral molitve v saksonskem, latinskem ali normansko francoskem jeziku, kakor so mu prihajali na jezik, mejtem, ko je Rihard klical: "Benedicite!" ali pa "Mort de ma vie!"

Zdolaj je nastal nemir.

"Držite izdajalske menihe!" — "V ječo ž njimi!" — "Vrzite jih s strehe!" je donelo križem.

"V imenu Boga", je rekel Cedrik, obrnivši se proti dozdevnemu duhu. "Ako si umrljiv človek, govori!" Ako si duh, pa povej, zakaj si nas osrečil s svojim obiskom in kaj naj storimo, da boš našel mir in pokoj. — Atelstan, živ ali mrtev, govori!"

"Hočem", je odgovoril duh mirno, "ko dobim sapo in mi daš čas. — Vprašam, ako živim? — Živim kakor ti. Tri dni, ki so mi bili večnost — ob kruhu in vodi. — Da, oče Cedrik ob kruhu in vodi."

"Plemeniti Atelstan!" je pričel črni vitez. "Videl sem, kako vas je divji templar pri naskoku na Torkvilston posekal. Vamba mi je pa povedal, da je glava presekana do gob."

Dalje prihodnjič.

Dopisi.

Franklin, Boro.

Dne 19. t. m. je silni pok naznanil prebivalcem, da se je v obratu "Cambria Steel Co." dograla tragedija, ki je ugrabila nedorasli deci rednike, osivelim starišem pa njih podporo. Plavž v omenjenem obratu je razpočil s tako silo, da so popokale vse šipe, ljudje so pa hiteli prestrašeni na ulico, da bi izvedeli, kaj se je zgodilo. Kmalu je hitela od ust do ust strašna novica, da je vsled razstrelbe več ljudi mrtvih. Vse je vrelo na mesto nesreče, da se prepriča o groznem sporočilu. Bili so večinoma ljudje, katerih svojči so delali v obratu: očetje, bratje, sinovi. Seveda niso pustili nikogar notri na prostor nesreče, kjer se je delavcem, ki so prihiteli svojim tovarišem na pomoč, nudil strašen prizor. Kroginkrog so ležali delavci na tleh: mrtvi in ranjenci. Bilo je kot na bojišču, kjer so brzostrelni stroji vršili svoje krvavo delo. Mrtveci in ranjenci so bili strašno razmesarjeni, na vseh je bilo opaziti grozen učinek razstrelbe. Bilo je čuti milo stokanje ranjencev, drugod je pa delavec v smrtnem boju krčevito stiskal pest, kakor bi hotel zažugati kapitalizmu, da pride dan plačila, dan osvobojenega delavstva. Osem mrtvih in do trideset ranjenih delavcev je pokrivalo industrielno bojno polje. Tako se je glasilo prvo sporočilo, ki ga je bilo dobiti po trudapolnem in skrbnem poizvedovanju.

Kapitalizem drvi preko kupov delavskih mrličev za svojim ciljem — osredotočenjem kapitala v rokah posameznikov. Kapitalizem — sistem, po katerem se priznа, da sme močnejši oropati slabejšega za sadove njegovega dela, ne pozna milosti, drveč za svojim ciljem. Kapitalizem mora izpolniti svojo zgodovinsko nalogo, ki mu je začrtana, predno se zruši in razpade, na njegovih razvalinah se pa zgradi nova družba. Ta velevažni trenotek bo tako gotovo prišel, kot so zvezde na nebu. Odvisen je pa od delavcev in njih zavesti.

F. P.

Muddy, Ill.

Opozarjam vse brate društva "Kras", štev. 156, da naj se redno udeležujejo sej. Na zadnji seji smo zaključili, da bo plačal vsakdo en dolar v društveno blagajno, ki se ne bo vdeležil prihodnje seje.

Seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu ob eni popoldne v prostorih Luka Gabrovca.

Mihael Vidič.

Zmes.

* **Pri Tulsi, Okla. se je vnela** bitka med ljudmi, ki kuhajo tihotapsko žganje in zveznimi uradniki. Na bojišču sta obležala dva uradnika, tihotapci so pa zbežali, izvzemši Ivan Etterja, katerega je prijel ranjeni šerif Sanders. Državni uradniki so izjavili, da bodo poklicali milico na pomoč, da jim bo mogoče obkoliti tihotapce.

— **32 let spanja.**—Na vzhodni švedski obali je majhen otok Oknö, ki je bil dolgo časa celo strokovnjakom neznan. Ali pred nekaj leti je ves svet govoril o majhnem otoku. Pred štirimi leti se je naenkrat izvedelo ,da je na otoku žena, ki že nepretrgoma leži 32 let v trdem spanju. Po 32 letih spanja pa se je naenkrat zbudila. Ljudje so seveda govorili o nadravnem ozdravljenju, to še tembolj, ker tudi dolgo časa noben zdravnik ni preiskal zagonetnega slučaja. Šele po dveh letih je pričel dr. Fröderström preiskati tek bolezni in ozdravljenje. O uspehih svojega raziskavanjaa poroča sedaj: Žena, ki je spala 32 let, je bila rojena v oktobru leta 1861. Bila je popolnoma zdrava, tudi njeni predniki niso imeli nobene duševne bolezni. Prvh 14 let je bila Katarina Olssonova, tako se piše žena, vedno čvrsta. Šole ni obiskovala zaradi vnanjih težkoč. Malo prej, kakor da je izpolnla štiranajsto leto, je pa pričela hoditi v šolo in o božiču nato se je je lotila bolezen. Ko je usodepolni dan prišla iz šole domov, šola je bila oddaljena pet kilometrov, je tožila, da jo bole zobje in da ji je slabo. Spravili so jo v posteljo. Kmalu nato je postala popolnoma trda, ni več govorila, in tudi nič več slišala ,ni čutila, če so jo zbadali s šivankami. Trideset let je stregla Katarini njena mati, potem je umrla mati. Le enkrat v vsem tem času je spregovorila Katarina na obupno prošnjo matere: "Jezušček, imej usmiljenje z menoj." V teh tridesetih letih je bolnica zapustila dvakrat ali trikrat svojo posteljo, na kateri je drugače ležala popolnoma sključena, odejo čez glavo. Vsak dan je pojedla dve skodelici mleka. O tem, da ji je mati umrla, je morala Katarina pač nekoliko slutiti, ker se je bridko jokala, a drugače se njeno splošno stanje ni prav nič spremenilo. Po materini smrti ji je stregel brat. Čez dve leti je brat utonil. Ob tej priliki se je Katarina zopet bridko jokala. Katarini je stregla nato ženska, ki je bila zelo umna in je natančno opazovala bolnico. Najprej se ji je zdelo to sumljivo, da ni bila postelja nikar onesnažena, da ni imela Katarina nikdar razršenih las in da je imela lepo pristrižene nohte. Dognala je tudi, da izginjajo živila. Ker je bila Katarina vsak dan nekaj ur sama, zato so prišli vpričo zgoraj naštetih dejstev do zaključka, da ni bilo njeno spanje nepretrgano. Še nekaj mesecev je preteklo, kar je Katarina vprašala po svoji materi. Svoje brate, ki so prihiteli v sobo, je zavrnila z besedamil: "Vi niste moji bratje, moji bratje so bili majhni." Od tega trenutka je bila Katarina popolnoma zdrava, zdravnik ni našel vzlic najskrbnejši preiskavi nobenega bolezenskega znaka in nobenega duševnega defekta. Spominjala se je natančno svojih detinskih let, le o svoji bolezni ni hotela nikdar govoriti.

— **Naraščenje vožnje hitrosti.** Leta 1559, tako pripoveduje francoska statistika, je prevozil poštni voz na uro tri in pol kilometre Leta 1692 je poštni voz prevozil na uro že za en kilometer več. Leta 1786 so prišli v promet poštni brzovozi, ki so prevozili povprečno vsako uro pet in pol kilometrov, leta 1816 so ti vozovi dosegli hitrost 6.8 kilomotrov na uro in leta 1834 celo 9.7 kilometrov. Za počasnimi poštnimi vozovi so sledile železnice in njihova hitrost je rastla tako: leta 1867 so prevozile železnice poprečno 59 kilometrov na uro, leta 1887 po 63 kilometrov in od leta 1900 dalje prevozijo najhitrejši vlaki po 90 kilometrov na uro. Z električnimi vlaki so prevozili pri poskušnih vožnjah po 200 kilometrov na uro.

— **Prepoved alkohola na norveških železnicah.** Norveški državni zbor je sprejel pred kratkim z 61 proti 59 glasovi predlog, ki so ga vložili protialkoholisti. Predlog določa, da ne smejo po norveških železnicah piti popotniki opojnih pijač, ki imajo več kakor 2 in eno četrtino procento alkohola. Predlog so zato sprejeli, ker so se dostikrat potniki pritoževali, da jih nadlegujejo pijani sopotniki med vožnjo.

— **Želodec pračloveka.** Marsikaj že vemo o življenju naših praočetov, ki so v votlinah Dordonje se živeli še skupno z medvedi, iz njih umetniškega poskušanja poznamo idealno postavo žene, ki so jo ceili. Tudi njih vnanjost nam ni več nepoznana, odkar smo zbudili iz tisočletega spanja može v Moustirju in Aurignacu. Zdaj nam sporoča profesor E. Perrier v Parizu tudi podatke o notranjosti pračloveka. Pračlovek in tudi njegova črevа so bila mnogo daljša od tistih organov modernega človeka. Zakaj pračlovek je bil navezan skoro izključno na rastlinsko hrano in je ob svojih velikih naporih potreboval mnogo več hrane kakor današnji človek, ki je mesojedec. V ta namen pa je potreboval tudi večji želodec.

Sedem in osemdeset

tisoč ljudi ima vloge o tej banki. Nekateri živijo v drugih državah, zopet drugi v stari domovini. Pošiljajo nam s pošto svoje prihranke, ker je ena naj večjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začnete vlagati in vloga vam bo nosila štiri do sto obresti.

The Cleveland Trust Company

SAVINGS BANK
5 MIL. DOLARJEV

St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND

Za pet dolarjev na leto lahko najnete hranilni predal (box) iz Armorjevega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjem, zlatovi, vlomilci in drhalskimi napadi. Vabimo Vas, da si ogledate hranilne predale med uradnimi urami.

Pravna in notarska pisarna

220½ Grove street **MILLWAUKEE. WIS.**

Pravnoveljavne konzularno potrjene listine, kakor: pooblastila, pogodbe, zadolžnice, pobotnic izjave, itd.
Sporne in izvesporne sodnijske zadeve: vsakovrstne tožbe, zastopanje pri zapuščinskih obravnavah, testamenti, ločitve zakona, prošnje in pritožbe na politične oblasti.
Odškodnine, dedščine in drugi zahtevki se iztirjajo vestno in v najkrajšem času.
Zemljiškoknjižne in posetne zadeve: intabulacije, prepisi, izbrisi itd.
Kdor ima opraviti z vojaščino, naj bi se v svojo lastno korist obračal vedno le na podpisanega.

IVAN KAKER

b. uradnik c. in kr. generalne ga konzulata chikaškega.

VAŽNO

za pošiljalce denarjev v staro domovino.

Rojakom, ki pošiljajo svojcem denarje v staro domovino naznanjam, da odpošljem vsako pošiljatev, katera dospe do torka do 2. ure popoldne, še isti dan na pošto, in gré s parnikom v sredo čez morje; za to najraje vzamem najhitrejše parnike. Pošiljatve, katere dospejo do 2. ure v petek popoldne, pa gredo s hitrimi parniki v soboto v Evropo.

To je zelo važno za pošiljalce denarjev v staro domovino. Razume se, da je potreba poslati ali drafte, ali Money Ordre, ali gotove novce; za privatne čeke pa je treba čakati nekaj dni, da se izve, ako so dobri; s tem se vedno nekaj dni zamudi. Zato je tedaj najboljše, posluževati se draftov, Money Ordrov, denarje v gotovini do zneska $50.00 pa je pošiljati v registriranih pismih.

Rojaki, uvažujte to in vedno bodete **dobro in sigurno postopali.**

Pošiljatve je nasloviti:

FRANK SAKSER

82 CORTLANDT ST., NEW YORK, N. Y.

Podružnica: 6104 ST. CLAIR AVE. N. E., CLEVELAND, OHIO.

J. S. JABLONSKI

Slovenski fotograf

zdeluje vsa v fotografično stroko spadajoča dela dobro in poceni

6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO.

DR. ADOLF MACH

ZOBOZDRAVNIK

Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.

2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

Denar pošiljamo v domovino.

Po sledečih cenah:

$10.35	K. 50
$20.50	K. 100
$41.00	K. 200
$102.50	K. 500
$204.50	K. 1000
1020.00	K. 5000

S temi cenami so vračunjeni vsi stroški.

PRODAJAMO ŠIFKARTE.
MENJAMO DENAR.
Govorimo slovenski.

Kaspar Državna Banka
1900 Blue Island Av., Chicago Ill.

Vi lahko pišete svoje račune, razprave, bilanco itd. pri navadni uporabi

Remington-ovega

za seštevanje in odštevanje **Pisalnega stroja**

(Seštevalni mehanizem Wahla)

in kedar bodete prišli do konec stopca, bodete imeli vsoto pravilno izračuneno.

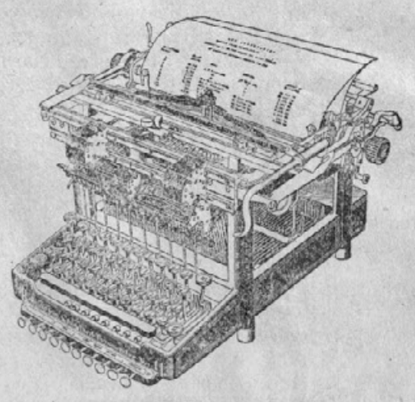

Piše in sešteva ali odšteva obenem, ne da bi bilo treba še kakšnega posebnega dela. Delo je olajšano za polovico in natančnost dela je zajamčena.

Vidna pisava in seštevanje.

Remington Typewriter Co.
(Incorporated)
35 So. Wabash Ave, Chicago, Ill.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska tvornica za ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE itd. v Ameriki.

Izdeluje zlate znake za vsa slovenska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.

Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.

Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvatski in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.

USTANOVLJENA 1890

Assests: nad $3,600.000.00

Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišča in drugo
55. cesta in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.
Superior Ave. in Addison Road.

Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plačemo 4 od sto.

Pošiljamo denar v staro domovino hitro in zanesljivo. Ter prodajamo parobrodne listke. Smo zastopniki od vseh glavnih prekmorskih črt.
Želimo Vašega znanstva.

Jno. M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, pod-preds. H. W. King, podpreds.
J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.
L. C. Kollie in George F. Schulze, pomožna cashier.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.

Zastave, regalije, znake, kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.

DELO PRVE VRSTE. *CENE NIZKE.*

Slovenske cenike pošiljamo zastonj.

F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois